

**BALTAN
LABORATORIES**

JAARVERSLAG 2017

Foto: Hanneke Wetzer

Inhoudsopgave

Baltan Laboratories	5
Artistieke visie & missie	6
Inhoudelijke ontwikkelingen	7
Samenwerkingen en partnerschappen	10
Highlights programma 2017	13
Communicatie 2017	32
Baltan voorbij de cijfers	35
Activiteitenoverzicht 2017	41

BIJLAGEN

Persknipsels	53
Testimonials	58

Foto: Sas Schilten

Baltan Laboratories

Baltan initieert experiment op het snijvlak van kunst, design, wetenschap en technologie en streeft ernaar nieuwsgierigheid op te roepen door de lacunes tussen de disciplines te bevragen. Baltan ziet de rol van het laboratorium zowel als een manier van denken en een netwerk, waardoor onderzoekende individuen en organisaties met elkaar verbonden worden. Door artistiek onderzoek centraal te stellen in onze activiteiten, exploreert Baltan de implicaties, beloften en valkuilen van de huidige technologische samenleving. Baltan vertaalt deze ideeën naar samenwerkingen, evenementen, workshops, nieuwe narratieven, publicaties en exposities en creëert ruimte voor reflectie, onderzoek en experiment.

Baltan Laboratories opende in 2008 haar deuren op Strijp-S en is sinds 2013 gevestigd in het voormalig Natuurkundig Laboratorium van Philips (NatLab). Baltan is een anagram van Natlab en tevens het anagram van componist Dick Raaijmakers (Kid Baltan), die als pionier in elektronisch geluid werkzaam was in het gebouw en als een belangrijke inspiratiebron geldt voor het werk van Baltan Laboratories. Baltan ziet de kunstenaar als fundamentele onderzoeker en biedt ruimte voor ideeën los van huidige paradigma's en beperkingen. Door te bevragen wat het betekent om mens te zijn, bekijken wij hoe technologie onze waarden, gedrag, lichamen en zelfs onze notie van realiteit verandert. Baltan observeert dit samenspel continu en zet zich ervoor in om de toekomst van onze relatie met technologie steeds opnieuw te bevragen en verbeelden.

Het programma van Baltan bestaat uit fundamentele onderwerpen die inhaken op actuele ontwikkelingen in de hedendaagse samenleving. Wij zijn van mening dat disciplines slechts containers zijn, gecreëerd in een tijd van overspecialisatie. Door deze kaders te doorbreken brengen we (on)gerelateerde velden samen om een grotere hoeveelheid kennis te genereren. We hanteren hiervoor geen vaste methodologie, we streven niet naar vooraf vastgestelde resultaten, nieuw is niet noodzakelijkerwijs beter. We speculeren over het imaginaire, concentreren ons op essentiële vraagstukken voorbij de roes van technologie, en verkennen het huidige onbekende door de toekomst terug te winnen en het verleden te heroverwegen.

De indeling van onze programmaliijnen is gebaseerd op een thematische structuur die zorgt voor ruimte en flexibiliteit voor het faciliteren van kruisverbanden tussen thema's. Vanuit de intrinsieke behoefte om minder nadruk te leggen op een disciplinaire manier van werken, zoeken we de samenwerking op met complementaire partners. Deze samenwerking baseren we op de inhoud en de meerwaarde voor iedere partner afzonderlijk.

Het programma bestaat uit drie thema's die inspelen op hedendaagse, wereldwijde ontwikkelingen. Deze thema's zijn breed van opzet en als volgt onderverdeeld;

- Sociale innovatie: ontwikkelen van nieuwe perspectieven door transculturele samenwerking
- Economia: doet onderzoek naar alternatieve economie en (inter)menselijke transacties
- Relatie mens - technologie: stelt de relatie tussen mens, lichaam en technologie centraal

We sturen er steeds meer op aan dat deze thema's in elkaar over vloeien. Denk bijvoorbeeld aan Hack the Body, waarin we specifiek ruimte laten aan de beleving van onze zintuigen door wearable-technologie te combineren met de ervaring van de stad. Ook geldt dit voor Economia waarin we naast de componenten sociale innovatie en economie, kruisverbanden stimuleren met technologie en politiek engagement.

Artistieke visie & missie

Baltan Laboratories opende in 2008 haar deuren op Strijp-S en is sinds 2013 gevestigd in het voormalig Natuurkundig Laboratorium Philips (NatLab). Baltan is een anagram van NatLab, gestoeld op de pioniersgeest van Kid Baltan (pseudoniem van Dick Raaijmakers). Nu, bijna tien jaar later, heeft Baltan Laboratories zich ontwikkeld tot een belangrijke hub voor innovatie binnen kunst en technologie, met internationale uitstraling.

Het streven naar kennis en inzicht vormt het DNA van Baltan Laboratories. Baltan is een plek voor onderzoek en de ontwikkeling voor nieuwe perspectieven. Ze doet dit door verbanden te leggen die niet meteen voor de hand liggen of die soms onderling schuren. Door kunstenaars en wetenschappers te laten experimenteren met technologie omarmt Baltan bestaande tegenstrijdigheden en creëert ruimte voor dialoog tussen verschillende kennisdomeinen. Op deze manier heeft Baltan een unieke positie in het lokale en internationale ecosysteem en kijkt het vanuit een open blik naar fundamentele maatschappelijke uitdagingen.

Baltan Laboratories wil niet alleen ruimte bieden voor dialoog rondom innovatieve ideeën en nieuwe perspectieven om richting te geven aan een minder gefragmenteerd toekomstbeeld, maar wil daadwerkelijk een ruimte zijn voor de praktische implementatie van deze ideeën, aangezien dit van directe invloed is op de sociale en technologische vooruitgang. Baltan wil loskomen van de beperkingen van een lineair mens- en wereldbeeld en stelt dat we vrijer kunnen zijn door in ons denken los te komen van het alomtegenwoordig neoliberal en op dualisme gebaseerd gedachtengoed, dat zo bepalend is voor huidig beleid en maatschappelijke ontwikkelingen.

De indeling van onze programmalijnen wordt geheel gebaseerd op een thematische structuur die ervoor zorgt dat er ruimte en flexibiliteit bestaat voor het faciliteren van nieuwe onderlinge kruisverbanden. Vanuit de intrinsieke behoefte om minder nadruk te leggen op een disciplinaire manier van werken, zoeken we vanuit een gedeeld belang en op basis van inhoud bewust de samenwerking op met complementaire partners.

MISSIE

De missie van Baltan is een bewuste maatschappelijke vooruitgang die rekening houdt met duurzaamheid van oplossingen voor 'real world challenges' en complexe maatschappelijke vraagstukken. Baltan draagt bij aan een wereldwijde beweging die waardevolle perspectieven en alternatieven biedt voor gangbare beleidskaders en paradigma's die onze maatschappij voortstuwen. Door middel van onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten met een sterke artistieke verankering, maken we mensen en organisaties op sleutelposities bewust van de richting die ze uitgaan en de eventuele alternatieve zienswijzen op hun doelen en de wegen er naartoe.

Inhoudelijke ontwikkelingen

In 2017 werd de nieuwe interne programmastructuur doorgevoerd. Werkten we voorheen met vastomlijnde kaders van de drie programma's, in de nieuwe structuur zoeken we bewust de overlappende thema's en kruisverbanden binnen deze thema's. In de nieuwe structuur zijn drie duidelijke thema's te onderscheiden: sociale innovatie, economie, mens en technologie, deze vallen respectievelijk onder de thema's Age of Wonderland, Hack the Body en Economia. In de organisatiestructuur en backoffice zorgde deze nieuwe indeling voor een belangrijke verschuiving binnen de rolverdeling van het team en een meer efficiënte manier van werken en communiceren.

Baltan blijft als organisatie opereren vanuit een horizontale structuur waarbij de diversiteit en inhoudelijke expertise van de teamleden een belangrijke rol vervult in de vormgeving en realisatie van onze programmering. Hierbij wordt sterk ingezet op eigenaarschap van projecten binnen diverse thema's, waarbij individuele teamleden de kans krijgen te opereren vanuit hun expertise en (creatieve) achtergrond. Op deze manier wordt professionele ontwikkeling binnen de organisatie gestimuleerd. Een ander pluspunt is dat dit resulteert in een efficiëntere workflow waardoor snellere en betere resultaten worden geboekt met dezelfde beschikbare middelen.

De organisatiestrategie laat zich indelen in vier categorieën;

- Onderzoekstrajecten die proces-gedreven zijn en geen concrete deadline of uitkomst vooropstellen, vormen de basis voor de werkelijk vernieuwende denkkaders die Baltan nastreeft.
- Ontwikkeltrajecten die vanuit een brede opzet een concrete uitkomst en deadline vooropstellen en uiteenlopende resultaten opleveren. Bij voorkeur met een overdraagbaar karakter wat een grote impact genereert binnen en buiten het culturele netwerk. Denk hierbij ook aan coproducties en talentontwikkeling.
- Quick wins zijn zowel interne als externe projecten waarbij we met een kleine extra inspanning een aanzienlijke extra impact kunnen genereren.
- Seeds zijn programma's en events die nog geen vaste lijn of vorm hebben. De inhoud staat voorop. De vorm vloeit voort uit de inhoudelijke strategie en de mogelijke koers. Daarmee blijven we in de voorhoede van nieuwe ontwikkelingen en spelen we in op de actualiteit. Hieronder vallen projecten die nog niet gedefinieerd zijn.

De resultaten van onze flexibele structuur werden direct zichtbaar tijdens Economia festival. Ontwerper Daniel de Bruin maakte tijdens een Hack the Body expertmeeting kennis met Baltan. Vervolgens zijn we gaan onderzoeken hoe we een nieuw te ontwikkelen idee rondom Economia zouden kunnen realiseren. We dienden een subsidie aanvraag in voor een Werkbijdrage Jong Talent traject bij het Mondriaan Fonds. Deze bijdrage stelde Daniel in staat om een nieuwe interpretatie te maken van de MONIAC (Monetary National Income Computer – naar een idee van Bill Phillips in 1949). Een andere crossover tussen de inhoudelijke thema's ontstond tussen Age of Wonderland fellows Branly López (2016) en David Marín (2014). In maart brachten zij een bezoek aan Baltan Laboratories om in tandem met STRP Biënnale en de Hack the Body expertmeeting deel te nemen aan de SENSIXS x Baltan Laboratories Hackathon. Gedurende een week werkten zij aan een immersieve ervaring in samenwerking met Masha Ru en Danielle Roberts met componenten uit de Maya- en Russische cultuur. We merken dat het vervagen van deze programmacontainers direct zijn vruchten afwerpt. In de toekomst verwachten we dat deze aanpak zich op een positieve manier blijft vertalen.

Een nieuwe strategie hebben we ook op het gebied van partnerships. Bedrijfspartners haken om twee hoofdredenen aan bij Baltan:

- inspiratie vanuit het onverwachte: de verwondering en de gezamenlijke zoektocht naar het onbekende (inclusief voor hen nieuwe contacten in ons diverse netwerk). We noemen hen ‘fellow explorers’.
- inzichten vanuit gerichte interventies die we voor hen organiseren. Denk aan een in-corporate workshop of lezing, een interventie tijdens een bedrijfsevenement of de vertaling van onze artistieke visie naar hun interne producten en processen.

In de aanloop naar ons 10-jarig jubileum in 2018 zijn we in samenwerking met ontwerpstudio HeyHeydeHaas gestart met het vormgeven van een complete nieuwe website. Deze sluit inhoudelijk en cosmetisch beter aan bij de nieuwe organisatiestructuur. Deze werd eind 2017 opgeleverd. Om het hoe, wat en waarom van Baltan Laboratories inzichtelijk te maken is er extra aandacht besteed aan het formuleren van een nieuwe missie. In deze beschrijving hebben we drie verschillende verhaallijnen gedefinieerd die elk op zich een ander publiek aanspreken: De professionele kunstenaar, de organisatie op zoek naar nieuwe perspectieven in tijden van transitie en de nieuwsgierige voorbijganger die getriggerd wordt door de projecten van Baltan.

Dit jaar zijn de voorbereidingen voor Baltan's jubileum in volle gang. Hack the Body maakt een evolutie door naar Sentient Machines; een gecombineerd research- en residentieprogramma in samenwerking met Robot Love. Kunstenaars Marco Donnarumma (IT) en Marije Baalman (NL) zullen beiden een werkperiode hebben in de tegen die tijd volledig vernieuwde Baltan basement. Onderdeel van deze residencies zijn diverse publieksmomenten; zoals een workshop en een expositie in de Raaijmakerszaal van het Natlab. Robot Love zal de residency van o.a. Disnovation (UK) begeleiden. Tijdens de residentieperiodes worden testsituaties gecreëerd om de ethische dimensies van wearables en robotisering te doorgronden. Door robots, wearables en A.I. dichtbij mensen te brengen zijn kansen en fricties voelbaar. Dit programma zet aan tot reflectie over de mens in de 21ste eeuw en stelt ons voor het dilemma over de rol van de mens versus technologie in de toekomst. Een belangrijke drijfveer voor de betrokken partijen is om een actieve koppeling met het bedrijfsleven te maken. Baltan zoekt daarnaast naar overlap met bestaande events in de stad.

Het topic *Economia* zal ook gecontinueerd worden. Voor begin 2018 wordt de publicatie *Economia: Methods for Reclaiming Economy* gelanceerd, met daarin diverse bijdragen van sprekers en deelnemers aan *Economia* festival en de *Renewable Futures* conference. In het voorjaar geven Paolo Cirio, Brett Scott en Luce Goutelle in Brussel de workshop ‘The Art of Financial Hacking – EU Edition’. De financiële sector komt vaak intimiderend en ontoegankelijk over. Terwijl wij kijken naar enorme wolkenkrabbers bezigen bankiers obscure taal en complexe wiskundige modellen waarmee ze over de hele wereld geldstromen beheren, politici beïnvloeden en achter gesloten deuren aan de touwtjes trekken. De sector is echter een stuk toegankelijker dan het lijkt, met wat oefening zien ook non-experts ruimtes en mogelijkheden tot interventie. Sinds de financiële crisis is er een toenemend aantal kunstenaars, activisten en antropologen die een poging doen de sector te verkennen, uit te dagen en alternatieven te ontwerpen. Deelnemers aan de workshop worden meegenomen in voorbeelden van hacktivism om vervolgens hun eigen prototypes te ontwikkelen.

We verheugen ons voor het nieuwe jaar tevens op het Frankenstein Symposium, in samenwerking met Robot Love; een evenement ter gelegenheid van de 200 jaar geleden verschenen iconische sciencefictionroman dat zal bestaan uit lezingen, performances, debat en filmscreenings.

Het programma zal de Frankensteinmythe aangrijpen als springplank om te reflecteren op de moderne tijd en vooruit te blikken op de toekomst. We herdenken Frankenstein en de invloed ervan in verschillende tijden en culturen. We focussen in het bijzonder op zijn resonantie in de debatten over biotechnologie en genetic engineering, maar besteden ook aandacht aan Frankenstein als krachtige metafoor voor (etnische- en gender)diversiteit, feminisme en materialisme.

Foto: Barbara Medo

Samenwerkingen en partnerschappen

In 2017 konden we bestaande partnerships continueren en eveneens een aantal nieuwe samenwerkingen opstarten.

ROBOT LOVE

Baltan Laboratories en Stichting Niet Normaal (Robot Love) spreken de intentie uit voor samenwerking rondom het thema mens en technologie. Vanuit Hack the Body is er veel overlap met Robot love. De samenwerking bestaat uit vier residency-trajecten. Gedurende een residentieperiode neemt zowel Baltan als Robot love twee kunstenaars onder hun hoede. Baltan zorgt in maart en mei 2018 voor realisatie met Marco Donnarumma (IT) en Marije Baalman (NL). Hierbij doet Marco Donnarumma met *Amygdala* onderzoek naar prothesen en levert Marije Baalman met *The Malbody Centre* kritiek op de huidige ontwikkelingen op het gebied van wearables en biometrische sensoren. Robot Love zorgt o.a. voor realisatie met het platform Disnovation (UK). Ook zijn er gesprekken over het gezamenlijk ontwikkelen van een symposium rondom het thema Frankenstein dat 200 jaar werd uitgebracht in 2018. Een thema dat relevanter is dan ooit tevoren vanwege de huidige ontwikkelingen rondom kunstmatige intelligentie en synthetische biologie.

SENSIKS

Tijdens de SENSIKS x Baltan hackathon hadden we voor het eerst een Sensory Reality Pod in het Natlab waarmee gewerkt kon worden; gesprekken lopen om de cabine een plaats te geven in vaste opstelling in het nieuwe basement lab.

CREATIVE RING & EU WEAR SUSTAIN

Dankzij de samenwerking in Creative Ring Eindhoven had Nederland 8 van de 22 winnaars in de eerste open call van het EU WEAR Sustain programma voor Ethica land Sustainable Wearables and e-textiles. In de daaropvolgende uitvoering was Baltan betrokken bij 5 winnende projecten: Zishi, Meditation Lab Experimenter Kit, MycoTEX, Mi.mu Gloves (UK) en Constructing Connectivity. Ook organiseerden we tijdens de DDW in samenwerking met Credo. op Sectie-C een succesvolle expo onder de noemer "De (not) feed the makers". Hierin toonden we alle 22 winnaars.

TRUDO.LAB

Trudo.Lab is gestart in 2016. Elk kwartaal komt een toegewijd team van 10 jonge ontwerpers, kunstenaars, architecten, ondernemers bijeen om zich te buigen over de ontwikkelingen en projecten van Sint Trudo, sociale woningbouwvereniging en nieuwe te ontwikkelen plannen in de stad zoals Vredeoord of Eikenburg. Vanuit een aantal fundamentele vraagstukken als armoede en duurzaamheid, buigen we ons over vraagstukken die Trudo een andere blik geeft op hun projecten. Op deze manier kunnen ze vanuit een frisse en open blik een visie op te ontwikkelen. Het voornaamste doel van Trudo. lab is om ideeën te vormen over diensten, producten, gebiedsontwikkeling, strategieën en businessmodellen.

CREATIVE LAB BRAINPORT

Binnen de samenwerking met Creative Lab Brainport begeleiden we meerdere projecten waarin multi-level en multidisciplinaire studententeams werken aan reële opdrachten uit het bedrijfsleven. Ook trokken we vanuit Creative Ring Eindhoven samen met CLB op in een tweedaagse Innovation Clinic bij Plan-B.

DESIGN ACADEMY EINDHOVEN

Een verkennende dialoog vindt plaats met een aantal docenten van de Design Academy over een samenwerkingstraject rondom de door Baltan opgezette onderzoeksthema's. De samenwerking die reeds is ingezet draait met name rondom het programma Age of Wonderland. Hieruit vloeit een nieuwe samenwerking voort met Jan Boelen van Master Social design. 100 Days of Learning minor wordt geleid door Olga Mink en leidt tot een aantal succesvolle Days of Learning als onderdeel van het event in Peoples Pavillion tijdens The World Design Event.

Foto: Sas Schiltten

Foto: Sas Schilten

Highlights programma 2017

ECONOMIA

Op 28, 29 en 30 april organiseerde Baltan Laboratories het Economia Festival. Een festival met lezingen, workshops, installaties, films, performances en een conferentie. Met het festival wilde Baltan ons huidige economische denken openbreken en het publiek laten voelen dat economie iets is dat we doen en waar we allemaal invloed op hebben. Het is tijd dat we ons realiseren dat economie geen onvermijdelijke natuurwet is, maar iets dat we zelf hebben gecreëerd.

"Baltan Laboratories, located in the hip and happening Strijp-S area in Eindhoven, seems to be the perfect place to hold a festival like this, emphasizing the interaction of future thinking, art, and research within an open-minded atmosphere. The former Philips Natlab harbors multiple spaces, cinemas and an auditorium, where the innovative and experimental spirit of Philips is still present today."

— Corine van Emmerik
Metropolis M

Economia benaderde economie zoals elke andere technologie, we speelden ermee, pasten het aan, hackten het, gebruikten ideeën uit andere disciplines en lieten er sciencefiction op los. Het publiek dompelde zich onder in een wervelwind van onverwachte, speelse benaderingen gezien door de ogen van kunstenaars, schrijvers, activisten, wetenschappers, filmmakers, filosofen, biologen, leraren en hackers. Het festival opende een nieuw soort discussie door alternatieve scenario's te ontwikkelen: ideeën die hoop en nieuwe perspectieven bieden, economie weer begrijpelijk maken en aansporen om weer eigenaar te worden van onze economie. Dit deden we samen met niet-economen, mensen met kennis uit andere disciplines, die onmisbaar zijn om vastgeroeste systemen en denkwijzen open te breken: A festival on economy, without the economists. Door vanuit andere disciplines naar economie te kijken presenteerden we interessante nieuwe invalshoeken. We deden dit vanuit de overtuiging dat we amateurs moeten betrekken in discussies over economie, om zo een nieuwe manier van denken te forceren.

Zoals we verwachtten bracht de samenstelling van verschillende lezingen, films en kunstinstallaties synergie. Deelnemers versterkten elkaar en daagden elkaar uit om op andere nieuwe manieren te denken over economie. Sprekers bezochten de expositie en raakte daar geïnspireerd door de kunst die (aspecten van het) economische systeem voelbaar maakten. Conferentiedeelnemers stelden kritische vragen aan het einde van keynote lectures en gingen met elkaar en het publiek in discussie. Economia was inhoudelijk een zeer geslaagd festival dat de deelnemers en het publiek heeft aangezet tot een nieuwe manier van denken en heeft geïnspireerd om het heft in eigen handen te nemen en onze economische samenleving te veranderen. Een betrokken publiek, geïnteresseerde deelnemers en veel nieuwe en inspirerende ideeën.

FESTIVALPROGRAMMERING

Economia festival was, net als het succesvolle Age of Wonder festival dat Baltan in 2014 organiseerde, opgebouwd uit drie lagen: een inhoudelijke kern van lezingen, presentaties en de Renewable Futures conferentie, met daaraan een narratieve ring van films en een artistieke ring van kunst-installaties, workshops en performances.

Met de programmering speelden we in op de huidige ontwikkelingen die we om ons heen kunnen observeren met als doel om een authentiek en andersoortig programma te presenteren. Het idee om een ander geluid te laten horen is van cruciaal belang. Op basis van sterke inhoudelijke argumenten hebben we zoveel mogelijk complementariteit en diversiteit gecreëerd, één van onze belangrijkste ambities. De dynamiek en verbinding tussen de narratieve, artistieke en inhoudelijke cirkels was van levensbelang voor het festival. We zijn erin geslaagd om onze ambities waar te maken en een nieuwe visie op economie te presenteren aan een divers publiek. De fundamentele insteek waarbij

Foto: Hanneke Wetzler

Foto: Sas Schilten

we op een diepgravende manier over economie spraken en tegelijkertijd een breed spectrum aan ideeën toonden, resoneerde bij het publiek. Ook sprekers en artikelen over het festival benadrukten de inhoudelijke kracht van Economia. Bekijk de Economia aftermovie via [→ https://vimeo.com/223779641](https://vimeo.com/223779641)

INHOUDELIJKE KERN

Tijdens Economia vond de tweede editie plaats van de Renewable Futures Conference, een conferentiereeks georganiseerd onder leiding van het Letse RIXC, Centre for New Media Culture. Tijdens de tweedaagse conferentie, die op 28 en 29 april plaatsvond, werden de grenzen van het denken over economie door meer dan 40 internationale academici en kunstenaars bediscussieerd. Aan de hand van de vijf thema's die aan het festival ten grondslag lagen (economy as evolution, as a market, as a fiction, as a game, as magic) werden onderzoeksvoorstellen geselecteerd door een selectiecommissie. Dit resulteerde in een conferentieprogramma met 35 inspirerende lezingen.

De diversiteit tussen de (wetenschappelijke) disciplines leverde opmerkelijke kruisbestuivingen en discussies op, waarin concepten als economie, waarde en geld vanuit frisse invalshoeken benaderd werden. Zo beredeneerde Raphael Kim (Queen Mary University, Londen) hoe het kan dat bacteriën in de toekomst het nieuwe goud zullen zijn. Ook de wisselwerking tussen de kunsten en economie werd veelvuldig belicht, bijvoorbeeld in de lezing van Tamar Shafir (Het Nieuwe Instituut, Rotterdam) waarin werd ingegaan op de relatie tussen productdesign en het economisch systeem. De Amerikaanse kunstenaar Matthew Wilson benaderde het magische karakter van economie tijdens zijn essayistische voordracht, waarbij hij verschillende door hem geproduceerde videowerken toonde.

Bovendien werden praktische tools gedeeld: ideeën die in het dagelijks leven toegepast kunnen worden om op andere wijzen met geld en economie om te gaan. Nicholas McGuigan (The Accountability Institute, Australië) pleitte in zijn presentatie voor een nieuwe taal voor boekhouders, die uiteindelijk een meer holistische benadering van waarde tot stand moet brengen. Volgens hem is de wereld niet te vatten in alleen debiet en krediet, maar zouden er veel meer parameters moeten gelden in het berekenen van waarde (zoals milieu, gezondheid of het gebruik van grondstoffen).

Gedurende paneldiscussies was er de gelegenheid om nog dieper in te gaan op de onderlinge raakvlakken en verschillen tussen de onderwerpen. Onder leiding van moderators Dan Diojdescu (Avans Hogeschool) en Rasa Smite (RIXC) werd het publiek en de sprekers uitgedaagd tot levendige gedachte- experimenten.

Naast de conferentie bestond het inhoudelijke programma uit een reeks presentaties en keynote lezingen:

Keynote door **Pankaj Mishra**: *Age of Anger*. Naar aanleiding van zijn boek *Age of Anger* (2017) sprak Mishra over de toenemende polarisatie en de groei van populistische bewegingen in de wereld. Hij sprak over hoe verlichting, kapitalisme en socialisme onderling verbonden zijn en ons individuele welzijn beïnvloeden.

[→ https://vimeo.com/218694112](https://vimeo.com/218694112)

Keynote door **Evgeny Morozov**: *How digital technologies shape society*. Morozov sprak over de verbintenis van technologische- en economische ontwikkelingen.

[→ https://vimeo.com/218697447](https://vimeo.com/218697447)

Keynote door **Geerat Vermeij**: *The Economy of Nature*: Naar aanleiding van zijn *Nature: An Economic History* sprak evolutionair bioloog Vermeij over de parallelen tussen biologische evolutie en onze economische samenleving. Zijn centrale vraag was: is groei een vereiste voor een gezond economische systeem?

[→ https://vimeo.com/219120343](https://vimeo.com/219120343)

Keynote door **Frank Trentmann**: *A World of Consumers*: Trentmann sprak in navolging van zijn boek *Empire of Things* over de geschiedenis van consumptie en de vele impulsen die ons 'materiele zelf' runnen. Zijn boodschap: ga niet minder, maar slimmer consumeren.

[→ https://vimeo.com/219122523](https://vimeo.com/219122523)

Workshop 'The Greater Region Eindhoven': over het intellectuele en culturele klimaat in Brainport Eindhoven en hoe dat te versterken. In samenwerking met Venturespring.

Q&A met de regisseurs van *The Future of Work and Death*: Na afloop van de filmvertoning van *The Future of Work and Death* was er gelegenheid om met de regisseurs **Wayne Walsh** en **Sean Blacknell** in gesprek te gaan. In de geanimeerde discussie na afloop van de film ging het publiek met de makers in gesprek over de nabije toekomst van werk en wat we daarin zelf belangrijk vinden.

ARTISTIEKE RING

De werken in de artistieke ring maakten economische processen inzichtelijk. Zij zetten het publiek aan tot nadenken door te laten zien dat economie slechts een model is om naar de werkelijkheid te kijken. De expositie had als onderliggende ambitie om het publiek actief te betrekken in de menselijke kant van economie. De expositie was een combinatie tussen werken gecreëerd of ontwikkeld voor Economia en werken geselecteerd uit een Open Call.

MONIAC van **Daniel De Bruin**: de Bruin bouwde voor Economia een installatie geïnspireerd op de Monetary National Income Analogue Computer (Moniac) van Bill Philips uit 1949. De installatie presenteert een economisch model. De flipperkast-achtige installatie spoort aan om zoveel mogelijk metalen ballen te vergaren, waarmee je snoep kunt kopen. Net als geld, kan je metalen ballen verzamelen door te werken, gokken, investeren en te beleggen. Vijf personen kunnen zo tegelijkertijd experimenteren met het economische systeem van de *MONIAC*.

De installatie bestaat uit verschillende stations, aan elkaar verbonden door een knikkerbaan, die elk een onderdeel van economie voorstellen. De stations hebben ook invloed op elkaar. Om te kunnen spelen moet het systeem in gang gezet worden: iemand moet werken door constant aan een hendel te draaien, werkt er te lange tijd niemand, dan valt het gehele systeem stil. Aan de hand van de hoeveelheid metalen ballen – geld – er uit het systeem zijn, fluctueert de prijs van het snoep. Door met de installatie te spelen ervaart de bezoeker dat zijn individuele keuzes invloed hebben op het gehele systeem. Zie ook de *MONIAC*-teaser via [→ https://vimeo.com/242061575](https://vimeo.com/242061575)

Om het publiek de kans te geven om nog eens terug te komen en de installatie uitvoeriger te ervaren presenteerden we de *MONIAC* voor langere tijd in juli en augustus 2017 in de expositieruimte van het Natlab. Dit bood tevens de mogelijkheid om de historische context van de *MONIAC* verder uit te lichten, waar tijdens Economia geen ruimte voor was.

"The Economia festival, however, went beyond the critiques (we've heard them all before anyway!) and suggested new challenges and alternatives, new perspectives and hypotheses."

— Regine Debatty
We Make Money Not Art

De ontwikkeling van de *MONIAC* door Daniël de Bruin is onderdeel van een samenwerking van een jaar tussen de Bruin en Baltan, ondersteund door het Mondriaan Fonds. Het samenwerkingstraject is op te delen in 3 fases: ontwikkeling van een eerste versie, festival en dialoog met het economische veld en doorontwikkeling.

In de eerste fase van ontwikkeling werd De Bruin begeleid door Olga Mink en Wiepko Oosterhuis. Tijdens het festival was er ruimte voor dialoog met het publiek. Na het festival hebben we gezamenlijk gezocht naar de beste manier om een vervolg aan de installatie te geven, dit hebben we gedaan door de solo-presentatie in de zomer van 2017 en het maken van een teaser-video. Daarnaast heeft Baltan in gesprekken met partners de *MONIAC* onder de aandacht gebracht. Momenteel lopen er gesprekken over het huren van het kunstwerk door een partner van Baltan. Van 26 tot 29 maart 2018 stond de *MONIAC* op INDEX DUBAI op uitnodiging van Ventura Projects als onderdeel van hun Ventura Dubai project. Ventura Projects zijn gecureerde design tentoonstellingen tijdens grote design events in bijvoorbeeld Milaan, New York en Dubai. Ventura Projects is opgezet, gecureerd en geproduceerd door Organisation in Design.

ADM XI van **RYBN**: het werk *ADM XI* illustreert de dematerialisatie en absurde logica die in de financiële wereld domineert. Na *Economia* was het werk nog tot eind juni te zien in de expositieruimte in het Natlab.

Alchemy and the Gift van **Holly Crawford**: In een 1-op-1 performance transformeerde Crawford een dagelijks ontwerp in een kunstwerk.

Artist Talks: Jennifer Lyn Morone, Monique Grimord en RYBN spraken over hun projecten en hoe we kunst kunnen inzetten om alternatieven te vinden voor onze economische samenleving.

Century of the Self van **Adam Curtis**: In vier delen laat Curtis zien hoe we steeds meer consumeren en individueler worden. De documentaire reeks was als videowerk in de *Economia* expositie te zien.

Circulaire Economy Residency: *TerraEconomics* van **Monique Grimord**: In samenwerking met Fictional Collective organiseerden we deze artist-in-residence waarin Monique Grimord haar *TerraEconomics* installatie ontwikkelde. *TerraEconomics* beschrijft een wereld waarin de natuur de aandelenmarkt beheerst. Als onderdeel van de residency presenteerde Grimord haar proces in de Vertical Gallery op Strijp-S tijdens Dutch Design Week 2016. Naast *TerraEconomics* hebben we samen met Monique Grimord de workshop 'Fictional World Building' ontwikkeld. In deze workshop leren deelnemers om door middel van Fictional World Building over complexe vraagstukken na te denken. We hebben de workshop in februari georganiseerd en deze was een groot succes. Deze workshop lijkt ook zeer geschikt voor de zakelijke markt.

'Currency Concept Design' workshop door **Lenara Verle** en **Ilan Katin**: Tijdens de workshop ontwierpen deelnemers hun eigen valuta die in de praktijk getest werd tijdens het festival.

Egonomia door **Mark van der Net** en **Wiepko Oosterhuis**: het project werd ontwikkeld voor *Economia* in samenwerking met VPRO Medialab en Park Strijpbeheer. *Egonomia* is een munt gebaseerd op de waarden en overtuigingen van de gebruiker.

Krystal Ball van **Valery Vermeulen**: een multimedia performance, geïnspireerd op mondiale politiek en economische systemen. In samenwerking met DIT was de performance op zaterdag avond te zien tijdens de DIT is *Economia*'s afterparty.

Foto: Sas Schilten

Foto: Diewke van den Heuvel

Foto: Diewke van den Heuvel

Foto: Sas Schilten

“De eerste editie van **Economia** toont aan dat denken en doen hand in hand gaan. Wie buiten de kaders van het economisch denken wil treden, dient óók te maken. Minder denken, meer doen. Dat maakt het veel minder moeilijk om in het einde van het economisch denken zoals we dat nu kennen te geloven.”

— Theo Ploeg
FRNKFRT

Life Means Business van **Jennifer Lyn Morone**: JLMtm Inc stelt als bedrijf de waarde van een individu vast. Het bedrijf verkoopt Morone’s ervaringen en capaciteiten als diensten, aandelen en data.

Minimum Wage Machine van **Blake Fall-Conroy**: laat bezoekers ervaren wat het betekent om te werken voor het minimumloon. Het draaien aan de hendel leverde elke 4.018 seconden een eurocent op, wat neerkomt op het Nederlandse minimumloon: € 8,96 per uur.

Night Soil van **Melanie Bonajo**: een serie van drie documentaire-achtige films over culturele fenomenen die de constante vooruitgang van het kapitalistische systeem tegenspreken. *Night Soil* was voorafgaand aan het festival, vanaf 17 maart, te zien in de expositieruimte in het Natlab.

Notes on a Suicide van **Andrès Costa**: een afgesloten systeem, bestaande uit een miniatuurauto in een plexiglazen doos met daarbij de realtime koers van de oliemarkt. Wanneer de prijs van een vat olie stijgt of daalt, rijdt de auto harder of zachter, waarbij het uitlaatgas uitstoot.

Red Coin (Chinese Blood) van **Studio Ubermorgen**: een experimentele video over de praktijk en gevolgen van Bitcoinmining in China, ’s werelds grootste Bitcoinproducent.

Three Exchanges van **Zachary Formwalt**: In zijn drie video-essays verbindt Formwalt fotografie, film en architectuur aan de ontwikkeling van de aandelen- en goederenbeurzen. *Three Exchanges* was voorafgaand aan het festival, vanaf 17 maart, te zien in de expositieruimte in het Natlab.

‘The Art of Financial Hacking’ masterclass door Paolo Cirio en Brett Scott: een masterclass waarin economische relaties, regels en systemen werden onderzocht en geanalyseerd. Cirio en Scott namen de deelnemers mee in de wondere wereld van financieel hacken. In April 2018 vindt een tweede editie van de Masterclass in Brussel plaats.

NARRATIEVE RING

Met de narratieve ring van **Economia** hebben we gestreefd naar diversiteit van benaderingen, thema’s en genre, waarbij in ieder geval alle uitleg-films over economie werden overgeslagen. Bovendien hebben we zo actueel mogelijk geprogrammeerd. Met film kan dat omdat het zo toegankelijk en beschikbaar is. *The Future of Work and Death*, *Burning Out*, *Dream Empire* en *Dawson City: Frozen Time* hebben allemaal tussen December 2016 en februari 2017 hun première beleefd.

Banana Pancakes and the Children of Sticky Rice van **Daan Veldhuizen**: documentaire over een klein dorpje in Laos waar de inwoners tevreden hun leven leiden tot de eerste rugzaktoeristen het dorp ontdekken.

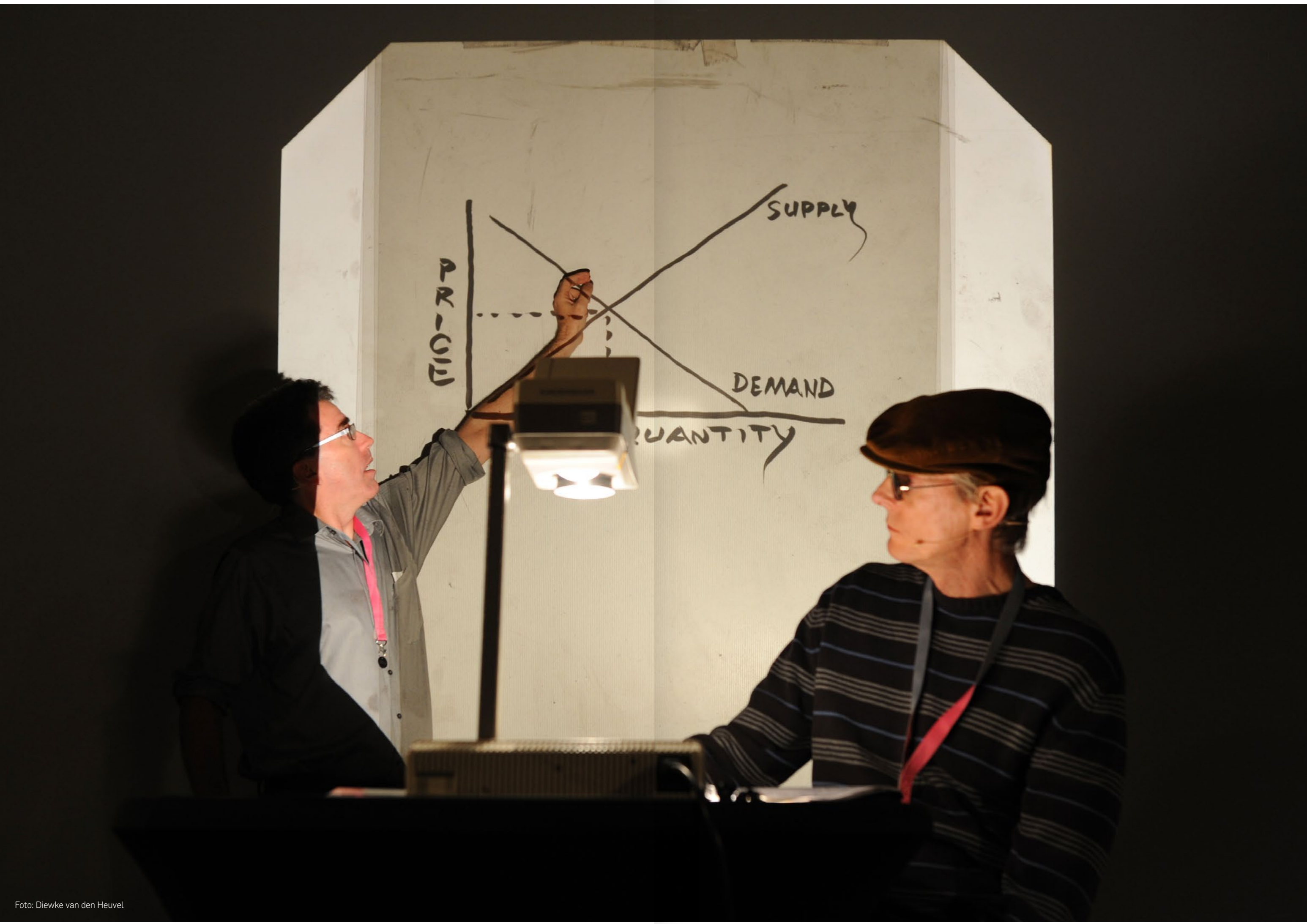
Burning Out van **Jérôme le Maire**: documentaire over de schokkende realiteit van burn-outs, een fenomeen dat in Europa al epidemische proporties aangenomen heeft onder de beroepsbevolking.

Dawn of the Dead van **George A. Romero**: klassieke zombie film, geïnspireerd op de gelijkenis tussen zombies en bezoekers van grote winkelparadijzen.

Dawson City: Frozen Time van **Bill Morrison**: de film toont de bijzondere relatie van de stad Dawson City met de Noord- Amerikaanse goudkoorts en het witte doek.

Foto: Sas Schilten

Dream Empire van **David Borenstein**: portret van de Chinese ondernemer Yana, die zich in de surrealistische vastgoedsector van China probeert staande te houden met haar talentenbureau voor buitenlanders. *Dream Empire* laat zien hoe China de geschiedenis van de VS navolgt, maar dan in een tijdsbestek van enkele decennia.

Economix van **Michael Goodwin** en **Dan E. Burr**: geïnspireerd op de graphic novel *Economix* gaven Goodwin en Burr elke dag een korte presentatie over economische onderwerpen. Burr tekende live inspirerende en verduidelijkende cartoons.

Shorts 1: Cash Rules Everything Around Me: Deep End Film stelde dit blok korte films voor *Economia* samen. Het blok bestond uit: *Workers Leaving the Lumière Factory* (1895) **Louis Lumière**, *Yankee Doodle* (1956) **Friz Freling**, *Ilha das Flores* (1989) **Jorge Furtado**, *Prologue* (2004) **Bela Tarr**, *One Thousand and Four Hundred and Ninety Two Fifty Two* (2011) **Scott Massey**, *Cathedrals* (2013) **Konrad Kästner**.

Shorts 2: Show Me the Money!: Marija Milovanovic en Julia Fabrick van Vienna Shorts Agency stelden dit blok korte films voor *Economia* samen. We presenteerde dit blok in samenwerking met Deep End Film. Shorts 2 bestond uit: *Incident by a Bank* (2015) **Ruben Östlund**, *Out of Frame* (2012) **Yorgos Zois**, *Logorama* (2009) **Francois Alaux**, **Hervé de Crécy & Ludovic Houplain**, *El Empleo* (2008) **Santiago Bou Grasso**.

Shorts 3: Where Credit is Due: een selectie van korte films geselecteerd uit de inzendingen voor de Open Call. *Banking with Grandad* van **Max Dovey** speelt zich af in een voormalige kluis van ABN AMRO. De film vertelt over de sociale implicaties van het beleid van banken op het leven van een individu. *Before the Nation Went Bankrupt* van **Nathaniel Sullivan** is een korte film waarin liefdesbrieven van de CEO van JPMorgan Chase – een van de grootste instituten in het Amerikaanse bankwezen – het verhaal vertellen van de financiële crisis van 2008.

The Future of Work and Death van **Wayne Walsh & Sean Blacknell**: documentaire over de exponentiële groei van de rol van technologie in ons leven en de onvermijdelijke gevolgen hiervan.

They Live van **John Carpenter**: cultfilm over de commercialisering van onze samenleving.

"It must have been a huge act of faith to combine all of these disparate and strange talks, art projects, and movies in a single event, and in my capacity as an audience member I can confidently say that your faith was rewarded".

— Reactie van Michael Goodwin
Auteur van *Economix* en spreker tijdens *Economia*

AGE OF WONDERLAND 100 DAYS OF LEARNING

Age of Wonderland is een project geïnitieerd door Baltan Laboratories, Hivos en de Dutch Design Foundation. Door het aangaan van samenwerkingen met een nieuwe generatie creatieven uit Latijns-Amerika, Afrika en Azië en de Nederlandse creatieve industrie, wil het programma een artistieke en maatschappelijke impact bereiken en mondiale vraagstukken onderzoeken. Het project zet specifiek in op deze samenwerking omdat in een geglobaliseerde wereld systeemveranderingen alleen kunnen worden gerealiseerd door het verbinden van mensen, kennis en netwerken.

De afgelopen edities heeft het programma laten zien hoe de uitwisseling tussen verschillende culturen en disciplines tot nieuwe inzichten en verrassende ideeën leidt. Tijdens de afgelopen editie van de Dutch Design Week (DDW) en het World Design Event lag de focus volledig op het tot stand brengen van een 'global learning community' door te onderkennen dat grote verandering tot stand komt door veranderingen op individueel niveau, en door mensen om ons heen ook tot verandering te inspireren. De meest waardevolle lessen komen namelijk niet uit theorieboeken, maar zijn te leren van mensen die ze zelf hebben beleefd. De hoofdvraag van de 2017-editie was dan ook; hoe kunnen we globale kennis en ervaringen van mensen wereldwijd uitwisselen, nieuwe manieren van leren aannemen en deelnemen aan globale sociale innovatie?

Om nieuwe manieren van kennisdeling te faciliteren heeft Age of Wonderland het programma 100 DAYS OF LEARNING samengesteld; een globaal educatief event om waardevolle levenservaring uit te wisselen tussen individuen over culturele grenzen heen. We nodigden innovators, wetenschappers, ontwerpers, kunstenaars, sociaal ondernemers en denkers van over de hele wereld uit om verhalen, ideeën en ervaringen uit hun eigen dagelijkse praktijk te delen. Door deze creatieven uit te nodigen hun meest waardevolle ervaringen te delen kan verandering op interpersoonlijk niveau tot stand worden gebracht.

100 Days of Learning borduurt voort op lessen getrokken uit voorgaande edities van Age of Wonderland; de toegevoegde waarde van face-to-face leerervaringen, het delen van zowel successen als mislukkingen en verbinding maken op persoonlijk niveau. Een globale leerervaring kwam tot stand tijdens de 'Days of Learning' die in 2017 in 20 landen verspreid over 5 continenten hebben plaatsgevonden. Dit mede dankzij de vruchtbare samenwerking met onze programmapartners en het uitgebreide netwerk van Hivos in 'the global south'.

Van 21 – 29 oktober vond tijdens de Dutch Design Week de eerste editie van World Design Event plaats in Eindhoven, goed voor 335.000 bezoekers - een recordaantal. World Design Event is een nieuw platform dat een ander licht werpt op globale maatschappelijke kwesties die om radicaal andere benaderingen vragen zoals klimaatveranderingen, voedselveiligheid en inclusiviteit. Baltan Laboratories en Hivos hebben met meer dan 20 internationale gasten de bezoekers van Dutch Design Week de mogelijkheid verschaft om in te pluggen op het kennisplatform dat Age of Wonderland de afgelopen jaren heeft opgebouwd. Binnen de samenwerkingen ziet Baltan het als haar taak om verschillende kennisdomeinen, culturen en methodologieën te overbruggen door het onderzoeken en verbinden van authentieke en inheemse kennis aan moderne cultuur en technologie.

A SILENT JOURNEY TO KYRGYZSTAN

Als onderdeel van 100 Days of Learning organiseert Symbat Satybaldieva (oud-fellow Age of Wonderland 2015) in augustus een 'Silent Journey' in haar

thuisland. Een gemêleerd gezelschap van 10 personen reist af naar Kyrgyzstan om uitgebreid kennis te maken met de nomadische cultuur en tradities. De deelnemers krijgen de kans te reflecteren op onze moderne waarden en mid-delen door middel van het koesteren van stille momenten in de uitgestrekte natuur – losgekoppeld van onze mobiele apparatuur. Door het bestuderen en beoefenen van oude tradities verkennen de reizigers nieuwe perspectieven voor de samenleving van morgen. Een uitgebreid verslag van de reis door Olga Mink is te lezen op Medium:

→ <https://medium.com/@olliga/silence-for-a-change-a-report-about-the-silent-journey-in-kyrgyzstan-20-26-august-2017-3086b5b4b03d>

WORLD DESIGN EVENT HIGHLIGHTS

Tijdens het World Design Event presenteerde Age of Wonderland de resulta-ten van 100 DAYS OF LEARNING, terwijl er tegelijkertijd een reeks evene-menten plaatsvond – open voor deelname door iedereen. De drie hoofdpijlers van het programma waren een dagelijkse talkshow, een expo en meerdere DAYS OF LEARNING (workshops, lezingen en performances) op iedere dag van de Dutch Design Week.

Daily Talks at People's Pavilion

Een dagelijkse talkshow over sociale innovatie en persoonlijke kennis.

Een van de belangrijkste uitgangspunten van Age of Wonderland dit jaar was het centraal stellen van de noodzaak om bij jezelf te beginnen om daad-werkelijk echte en langdurige verandering te kunnen laten plaatsvinden. Hiervoor konden bezoekers van de DDW/WDE dagelijks terecht voor de Daily Talks gehost door curator Arne Hendriks in het People's Pavilion op het Ketelhuisplein. Internationale gasten werden uitgenodigd om hun ervaringen en kennis te delen rondom specifieke topics en de diepte in te gaan met actuele existentiële kwesties, iedere dag met een ander thema. Deze thema's vonden aansluiting bij de diverse 'Embassies' van het World Design Event; zoals voed-sel, energie en intimiteit. Onder de gasten die een bijdrage hebben geleverd aan de Daily Talks zijn Christine Wagner (Hivos), Angeliqve Spaninks (MU), Chinara Seidakhmatova (expert Kirgizische nomadische cultuur), Christiaan Furneaux en Joost Janmaat (kunstenaars). Een volledig verslag van de Daily Talks is terug te lezen op de website van Age of Wonderland:

→ <http://ageofwonderland.nl/retrospect/2017>

Expositie A living archive of 100 DAYS OF LEARNING

De Raaijmakerszaal in het Natlab transformeerde voor de Dutch Design Week / World Design Event in oktober naar een levend archief en een ruimte voor onverwachte ontmoetingen. Verslagen van alle Days of Learning waren visueel vertegenwoordigd in een wand met 100 lessen die zijn gegeven tijdens deze 'days', met daartegenover de persoonlijke inzichten van bezoekers van de tentoonstelling. Op deze manier ontstond een interactieve ervaring en de mogelijkheid voor iedereen om een bijdrage te leveren aan het kennisplatform van 100 DAYS OF LEARNING. In 2018 zal een gedeelte van deze expo te zien zijn bij BKKC Tilburg.

100 Days of Learning

Het hele jaar heeft Age of Wonderland lokaal en globaal 100 Days of Learning mee georganiseerd en gefaciliteerd. Als partner is Baltan Laboratories direct betrokken geweest bij de totstandkoming van meer dan 20 workshops, lezingen en performances met bijdragen van o.a. Rasheedah Phillips, Hosam Serag, Chinara Seidakhmatova en Griet Menschaert. Een compleet overzicht hiervan is te vinden via → <https://medium.com/100-days-of-learning/2017/home>

Foto: Hanneke Wetzer

Foto: Sas Schilten

Foto: Sas Schiltten

HACK THE BODY

Binnen Baltan Laboratories' Hack the Body thema staat de relatie tussen mens, lichaam en technologie centraal. Samen met haar partners onderzoekt Baltan de vervagende grenzen tussen intimiteit, privacy en technologie door middel van artistieke projecten. Dit doen we door te reflecteren op ethische en sociologische vraagstukken, artistiek onderzoeken en door (kritische) vragen te stellen.

De basis van Hack the Body zijn de expertmeetings die Baltan Laboratories twee keer per jaar organiseert. Deze bieden kunstenaars, bedrijven en organisaties waarmee we samenwerken de mogelijkheid om elkaar op de hoogte te houden van ontwikkelingen binnen hun projecten. Bovendien zijn deze middagen vaak aanleiding om samenwerkingen aan te gaan of te versterken. Naast het interne gedeelte van de expertmeeting geven we de aanwezigen de kans om aan te sluiten bij een gerelateerde activiteit: een lezing, een workshop, een debat etc. Hierdoor bieden de dagen ook inhoudelijke verdieping.

EXPERTMEETING MAART 2017

De eerste expertmeeting van 2017 vond plaats tijdens de STRP Biënnale. Deelnemers hadden de gelegenheid na de presentaties de STRP-expositie te bezoeken en konden tevens deelnemen aan de SENSIKS Hackathon bij Baltan Laboratories.

In deze eerste expertmeeting gaven de volgende mensen een update: Koen Snoeckx presenteert de WEAR Sustain Open Call vanuit Creative Ring Eindhoven. Deze call steunt creatieve en technologische samenwerkingen om kritische, ethische en esthetische wearables en 'smart-textiles' te ontwikkelen. Een van de projecten die gehonoreerd is, is het *Meditation Lab* project van Danielle Roberts. Dit project is ook onderdeel van Hack the Body Nieuw HTB-lid en kunstenaar Marije Baalman presenteert haar project *Malbody Centre*. Het project speelt zich af in een speculatieve toekomst waar wearables lichaamsprotheses zijn geworden die onze zintuigen mediëren, zogenaamde *e-bodilies*. Binnen de fictieve wereld van het project wil Baalman een aantal interventies en workshops ontwikkelen waarin deelnemers speculatieve protheses zullen ontwikkelen.

Danielle Roberts presenteert de ontwikkelingen van haar *Meditation Lab*. Haar focus is nu de ontwikkeling van het *Silence Suit*, een meditatie-pak met geïntegreerde sensoren om lichaamsdata tijdens meditatie te meten. Ontwerper en kunstenaar Marion Traenkle presenteert haar project (*UN*) *FOCUSSED*, een live EEG-performance waarin de hersenactiviteit van performers vertaald wordt in geluid, licht, en de besturing van lasers. Met het project wil Traenkle laten zien dat ondanks de vele verschillen tussen mensen, we ook veel gemeen hebben.

Hack the Body projectleider Marlou van der Cruijssen presenteert de educatieve samenwerking tussen Hack the Body en Avans Communication and Multimedia Design in Den Bosch. Twee groepen studenten worden van februari tot juni begeleid in een project rondom het Hack the Body thema. Een groep werkt aan *Phygital Protheses*, een speculatief project rondom de mogelijkheid om ons lichaam fysiek te hacken. De andere groep focust op *Real Reality*, de mogelijkheid om Virtual Reality door te trekken naar andere zintuigen (gehoord, tast, smaak) om zo ons lichaam te laten geloven dat het echt is. De laatste groep presenteerde haar concept: een apparaat waarmee je vanuit je eigen huis het weer kan controleren.

OTHER/SELF OP STRP BIËNNALE

Other/Self is een performatief kunstwerk dat wetenschappelijk onderzoek en een esthetische ervaring combineert. Dit werk beleeft tijdens de STRP Biënnale zijn premiere. Het project van Chris Salter, TeZ en Luis Rodil Fernández is tot stand gekomen in samenwerking met Philips Research, Holst Centre en Baltan Laboratories.

Chris Salter is een autoriteit op het gebied van de grensgebieden tussen zintuigen, kunst, design en technologie. *Other/Self* is onderdeel van Salters onderzoeksproject 'Qualified Self'. Een tegenreactie op de dominantie 'Quantified Self beweging', die volgens Salter onze complexe bio-sensorische data reduceert tot een reeks cijfers die geen recht doet aan de complexiteit van menselijke ervaring.

In de installatie krijgen twee deelnemers een wearable om de schouders met daarin sensors en actuators. De bezoekers gaan tegenover elkaar zitten in een intieme donkere ruimte. Door middel van geluid, licht en haptische ervaringen zien de bezoekers elkaar geleidelijk verschijnen. Door middel van de wearable kan iedere deelnemer de hartslag en ademhaling van de ander voelen. Wanneer de ademhaling en hartslag van de bezoekers synchroniseert door de gedeelde ervaring verandert het licht, geluid en de vibratie.

SENSIKS HACKATHON

28, 29, 30 maart bij Baltan Laboratories

SENSIKS. presenteert Sensory Reality als een nieuw domein binnen Virtual en Augmented Reality. De SENSIKS. Sensory Reality Pod geeft iedereen de mogelijkheid om haar eigen mixed-immersive ervaring te bouwen. Een ervaring bestaat uit audiovisuele componenten, geuren, temperatuur, luchtstromen, vibraties, smaak en licht frequenties. De pod brengt de ervaring tot leven door modulaire hardware aan de binnenzijde van de cabine, die af te stemmen is naar ieders wens. De hardware van de pod is gekoppeld aan een gebruiksvriendelijk software-platform waarop diverse ervaringen gecomponeerd kunnen worden.

Als onderdeel van de samenwerking tussen Baltan Laboratories en SENSIKS. organiseerden we de SENSIKS. Hackathon. Tijdens deze driedaagse hackathon hadden deelnemers de mogelijkheid om de SENSIKS.-cabine te leren kennen en met de cabine te leren werken en een eigen ervaring te creëren.

Uitgangspunt van de hackathon was de reflectie op de betekenis van het vormgeven van een alternatieve sensorische realiteit binnen de mogelijkheden van de Sensory Reality Pod.

Wat is een ervaring? Is een combinatie van stimuli al een ervaring? We kunnen met de cabine de realiteit nabouwen, maar misschien is het wel veel interessanter om een ervaring te bouwen die niet te vergelijken is met onze ervaring van de wereld. Naast entertainment zou de cabine ook ingezet kunnen worden voor bijvoorbeeld het behandelen van trauma's.

Deelnemers creëerden vervolgens hun eigen ervaringen. Oud Age of Wonderland deelnemers David Marín, Masha Ru en Branly López onderzochten samen met Hack the Body kunstenaar Danielle Roberts hoe de sauna in verschillende culturen wordt beschouwd als een plek van wedergeboorte. Dit team heeft zich geconcentreerd op deze notie, aangezien de SENSIKS. origineel bedoel was als een high-end infrarood sauna. De ervaring die ze ontworpen werd als een soort warme baarmoeder waarin je je eigen hartslag en ademhaling ervaart, omgeven door geluiden uit de natuur en de geur van specifieke planten.

In de ervaring van Lucandrea Baraldi en Jules Bernard ervaart de gebruiker hoe het is om gebruiksvoorwerp te worden. De persoon in de cabine wordt verbonden met een groep mensen buiten de cabine, en gaven zo een sociaal aspect aan de individuele ervaring. De gebruiker draagt een VR-headset die verbonden is aan een telefoon die rondgaat in de groep buiten de cabine: de telefoon ziet en hoort gesprekken, voelt de warmte van hun handen en hun hartslag. Deze sensaties ervaart de gebruiker door middel van de VR-headset en de stimuli modules in de cabine.

Een meer intieme ervaring werd ontwikkeld door Edwin van Eck die de cabine gebruikte als een interactieve meditatie plek. De beelden, muziek en luchtstromen worden aangestuurd door de intensiteit van mentale activiteit gemeten door een wearable.

Een volledig verslag van de hackathon: <http://baltanlaboratories.org/library/sensiks-hackathon-report> en aftermovie: <https://vimeo.com/214704581>

EXPERTMEETING NOVEMBER 2017

In november vond de tweede Hack the Body expertmeeting plaats in de Baltan Basement in het Natlab. Deelnemers brachten elkaar op de hoogte van hun ontwikkelingen en in de middag konden ze deelnemen aan Marije Baalmans workshop 'The Malbody Centre'.

De volgende mensen presenteerden hun voortgang:

Abraham Meeuwsen, interim projectleider voor Hack the Body, presenteerde Baltan's programma voor 2018. Naast publieke activiteiten zal de Baltan Basement ontwikkeld worden naar een lab-ruimte. Hier zullen artists-in-residence werken en verschillende semi-permanente onderzoeks set-ups staan in samenwerking met partners van Baltan.

Lisa-Maria van Klaveren presenteerde de voortgang van haar *Trackers Sleepers* project. Samen met Amble Skuse ontwikkelt zij een systeem om EEG-data te gebruiken als input voor creatief digitaal werk. Ze kijken momenteel naar de manier waarop hartslag muziek en geluid kan beïnvloeden.

Danielle Roberts sprak over de vorderingen in de ontwikkeling van haar *Silence Suit*. Ze werkt momenteel samen met ontwerper Vera de Pont die het pak ontwerpt. De volgende stap is om het ontwerp te finaliseren en produceren in verschillende maten. Danielle kan dan starten met het organiseren van 'meditatie-sessies' met de pakken.

Ine Gevers, artistiek directeur van Stichting Niet Normaal, presenteert *Robot Love*. Een kunst en technologieprogramma gecomplementeerd met een tentoonstelling, performances, residencies, workshops, lezingen en installaties gepland in Eindhoven voor het najaar van 2018. Het programma is een artistieke vertaling van het publieke debat rondom de opkomst van robots in ons dagelijkse leven. Baltan Laboratories is een van de partners van *Robot Love*. Marije Baalman presenteert de voortgang van haar project *The Malbody Centre*. Ze sprak over haar plannen om een omgeving te creëren waar deelnemers haar speculatieve scenario's kunnen ervaren.

Ontwerpster Jessica Smarsch presenteerde haar project *Constructing Connectivity*. Smarsch ontwikkelt een software en wearable systeem dat de gebruikers in staat stelt om digitale patronen te maken door bewegingen van het lichaam. Het onderzoekt spitst zich nu toe op de revalidatie van mensen die een beroerte hebben gehad.

Koen Snoeckx presenteerde het *Innovation Clinic event* georganiseerd door Creative Ring Eindhoven. Het programma bestaat uit workshops en lezingen over AI en de blockchain, met als doel om designers, makers en coaches samen te brengen en samenwerkingen te stimuleren met het oog op aankomende Europese Open Calls.

WORKSHOP 'THE MALBODY CENTRE' door Marije Baalman bij Baltan Laboratories

In deze workshop heeft Marije Baalman onderzocht wat de belangrijkste randvoorwaarden zijn om deelnemers te betrekken in haar speculatieve fictieve wereld. Hoe is het verhaal verbonden met de sensorische ervaring? Hoe gaan deelnemers om met de technologie en hoe reageren ze op elkaar?

Het startpunt van de workshop was Marije's dystopische narratief dat zich afspeelt in 2057. In deze wereld zijn wearables lichaamsprothesen geworden die onze zintuigen beïnvloeden, de zogenaamde *e-bodilies*. Deze prothesen worden gecontroleerd door grote bedrijven en overheden. Deelnemers werden uitgenodigd om mee te over het ontwerp en de manier waarop prototypes voor *e-bodilies* aanraking mediëren. Om erachter te komen hoe aanraking beïnvloed kan worden door technologie werd er gestart met onderzoek naar wat tast is en wat de betekenis van aanraking is. Dankzij een mix van van diverse culturen in de groep deelnemers ontstond een interessante dialoog waaruit bleek dat de betekenis van aanraking volledig in de context van die respectievelijke cultuur gezien moet worden. Een volledig verslag van de workshop:

[→ http://baltanlaboratories.org/library/an-exploration-on-designing-touch-interactions](http://baltanlaboratories.org/library/an-exploration-on-designing-touch-interactions)

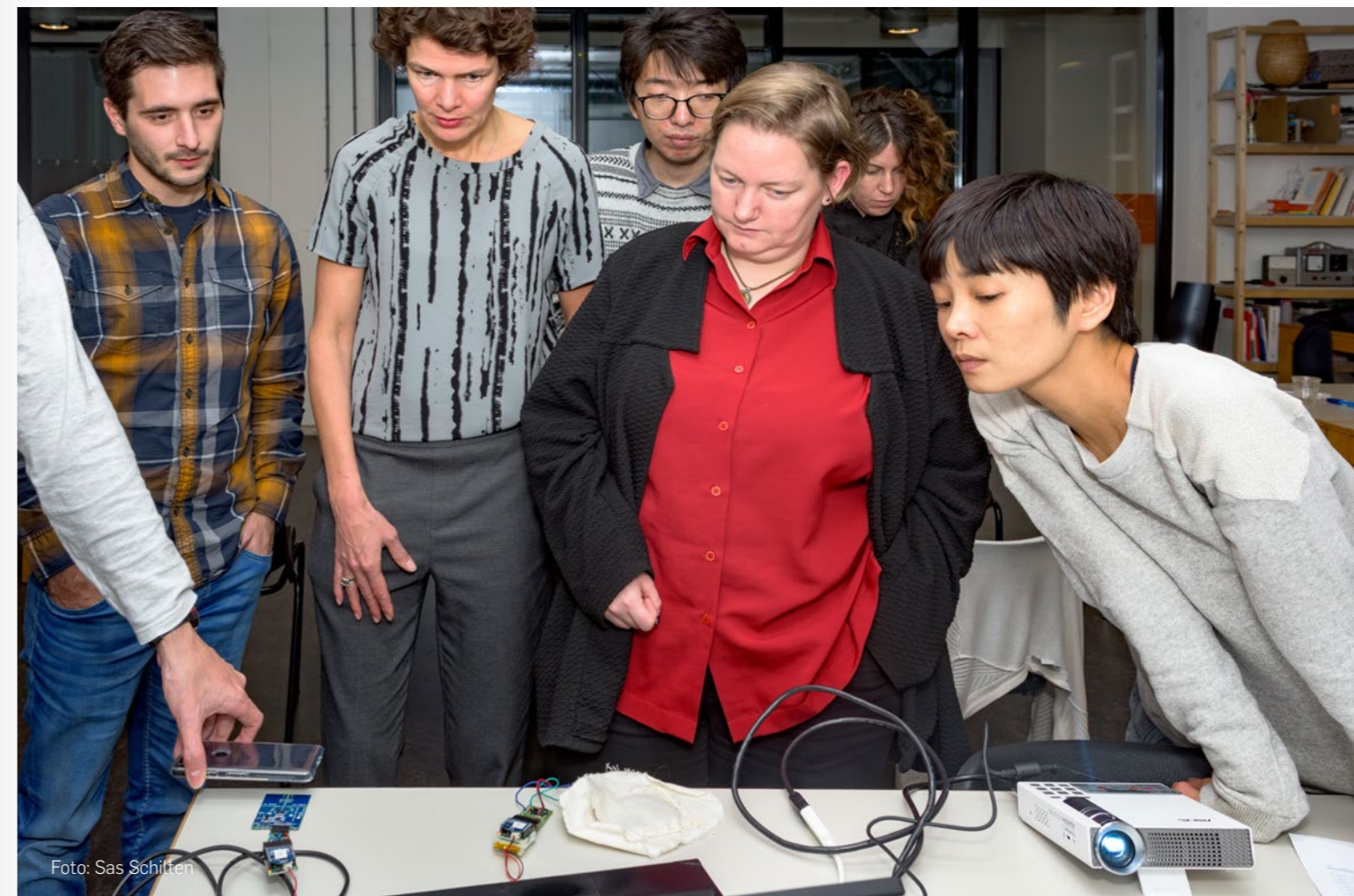

Foto: Sas Schiften

Communicatie 2017

Baltan stelt niet zichzelf als organisatie voorop, maar het realiseren van gezamenlijke doelen. Dit geldt ook voor de communicatie die Baltan nastreeft. Onze samenwerkingspartners getuigen meermaals dat ze dit als een belangrijke reden zien waarom ze Baltan verkiezen boven andere organisaties die hun eigen naam en merk meer op de voorgrond zetten.

Een groot deel van de communicatie verloopt via de projecten zelf en is gericht op deelnemers en samenwerkingspartners. We zetten daarnaast in op het bereiken van een geïnteresseerd publiek via lezingen, workshops en presentaties op andere plekken en binnen andere evenementen en initiatieven die raakvlakken hebben met ons werk, zowel binnen kunst, design als wetenschap en techniek.

Publicaties en bijeenkomsten (zoals expertmeetings) zijn onderdeel van de (artistieke) programmering van Baltan en functioneren als communicatiemiddelen ‘pur sang’. Deze zijn tegelijkertijd deel van de kernactiviteiten van Baltan. Ze dragen sterk bij aan de communicatiedoelstellingen van Baltan, en zijn als zodanig onmisbaar voor de organisatie. Baltan bedient een groot aantal doelgroepen op zeer verschillende terreinen:

- Creatieven (kunstenaars, designers, onderzoekers, makers)
- Kennisinstellingen (docenten, onderzoekers en studenten)
- Partners (cultureel, bedrijfsleven, wetenschap)
- (Algemeen) publiek
- Pers binnen de vakgebieden: technisch, kunst, wetenschap, live science en media art
- Subsidiënten/overheden

De nieuwe website van Baltan door HeyHeydeHaas is eind 2017 live gegaan na een grote make-over achter de schermen. De complete look en feel evenals het CMS zijn weer actueel en toekomstbestendig. Een belangrijke keuze was het omschrijven van de ‘What – How – Why’ van Baltan, waarvoor nieuwe statements zijn geschreven. Tevens is het nu mogelijk om te filteren op diverse topics, en artikelen inhoudelijk aan elkaar te linken. Een selectie van het archief van de oude website is reeds gemigreerd naar het nieuwe CMS, medio 2018 zullen alle relevante artikelen van voorgaande jaren online vertegenwoordigd zijn.

De communicatie vindt plaats op drie niveaus:

- **Corporate**
Wat is Baltan? Waar staat het voor? Wat wil Baltan bereiken?
In welke constellatie van partners en samenwerkingen gebeurt dit?
- **Thematisch**
Welke thematische lijnen zijn uitgezet? Waar staan die voor? Welke projecten en samenwerkingen horen erbij? Wat is de voortgang?
- **Per project**
Communicatie per project, op basis van doel, doelgroep en inhoud.

Bij alle communicatie wordt gekeken naar de content van de communicatie: inspiratie, informatie en expertise en de doelgroepen die bereikt moeten worden. Baltan is de eerste zender van de boodschap (content), maar niet de eigenaar.

De communicatiedoelen van Baltan en de samenwerkende partijen zijn: Delen van kennis en inspiratie; (positieve) perceptie rondom projecten en ideeën op het snijvlak van kunst, design, technologie en wetenschap doen toeneemen bij de ambassadeurs en de groepen die zij beïnvloeden; en het uitdragen van authenticiteit. We werken samen met partners in de communicatie om grotere delen van de beoogde doelgroepen te bereiken; we bouwen aan relaties met onze ambassadeurs om een ‘olievlek’ te creëren in de communicatie. Per project, thematische lijn en overall corporate communicatie wordt een specifiek tactisch communicatieplan gemaakt waarin de doelen, content, middelen, timing en budget worden opgenomen.

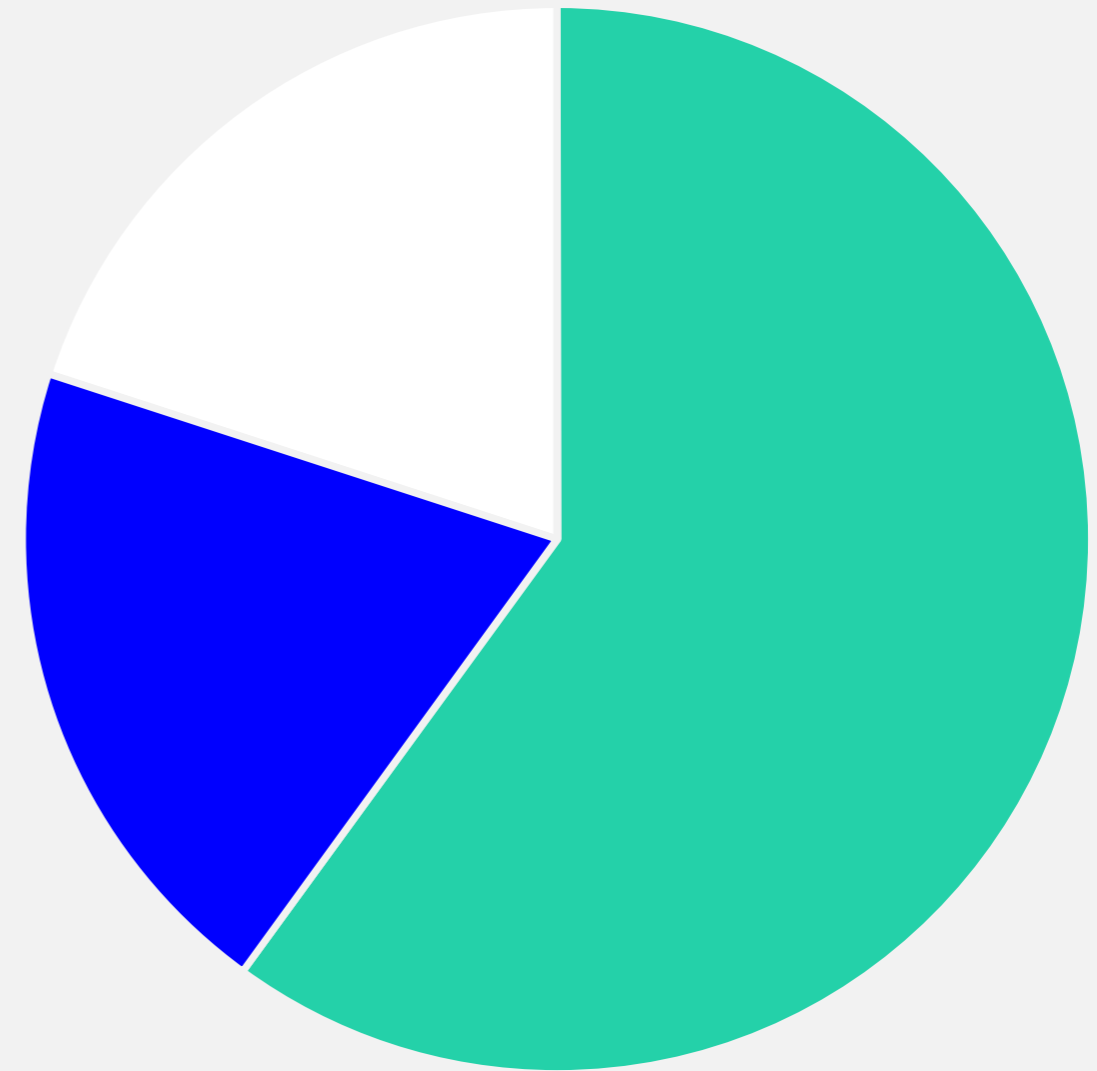

Foto: Sas Schilten

Baltan voorbij de cijfers

De omvang van projecten van Baltan Laboratories is in cijfers niet altijd even duidelijk uit te drukken. We maken de relaties binnen de diverse projecten in 'Baltan voorbij de cijfers*' wat meer inzichtelijk door het visualiseren van de betrokken partijen; kunstenaars, projectpartners en businesspartners die (in kind) bijdragen leveren.

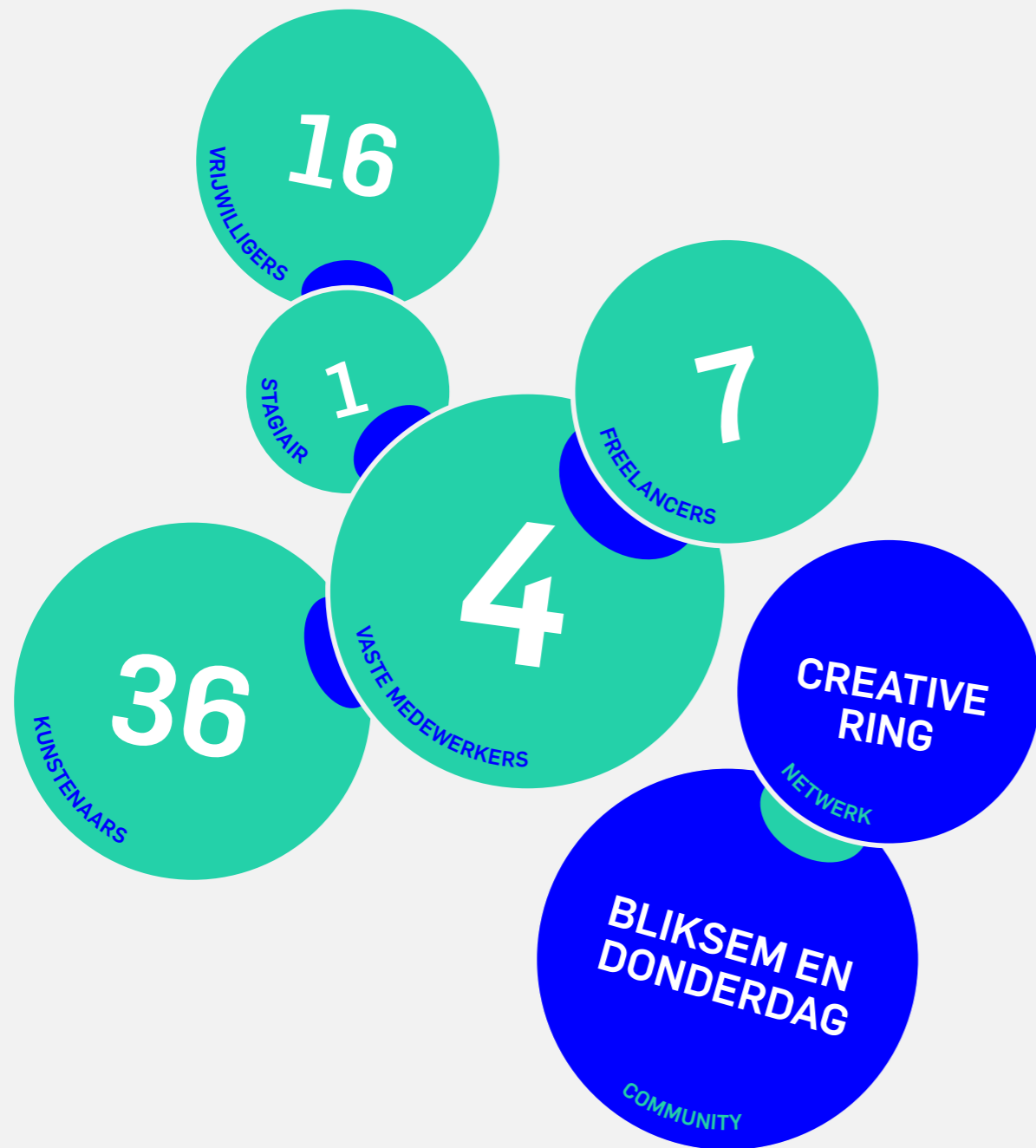
**Een inschatting op basis van de cijfers in 2017.*

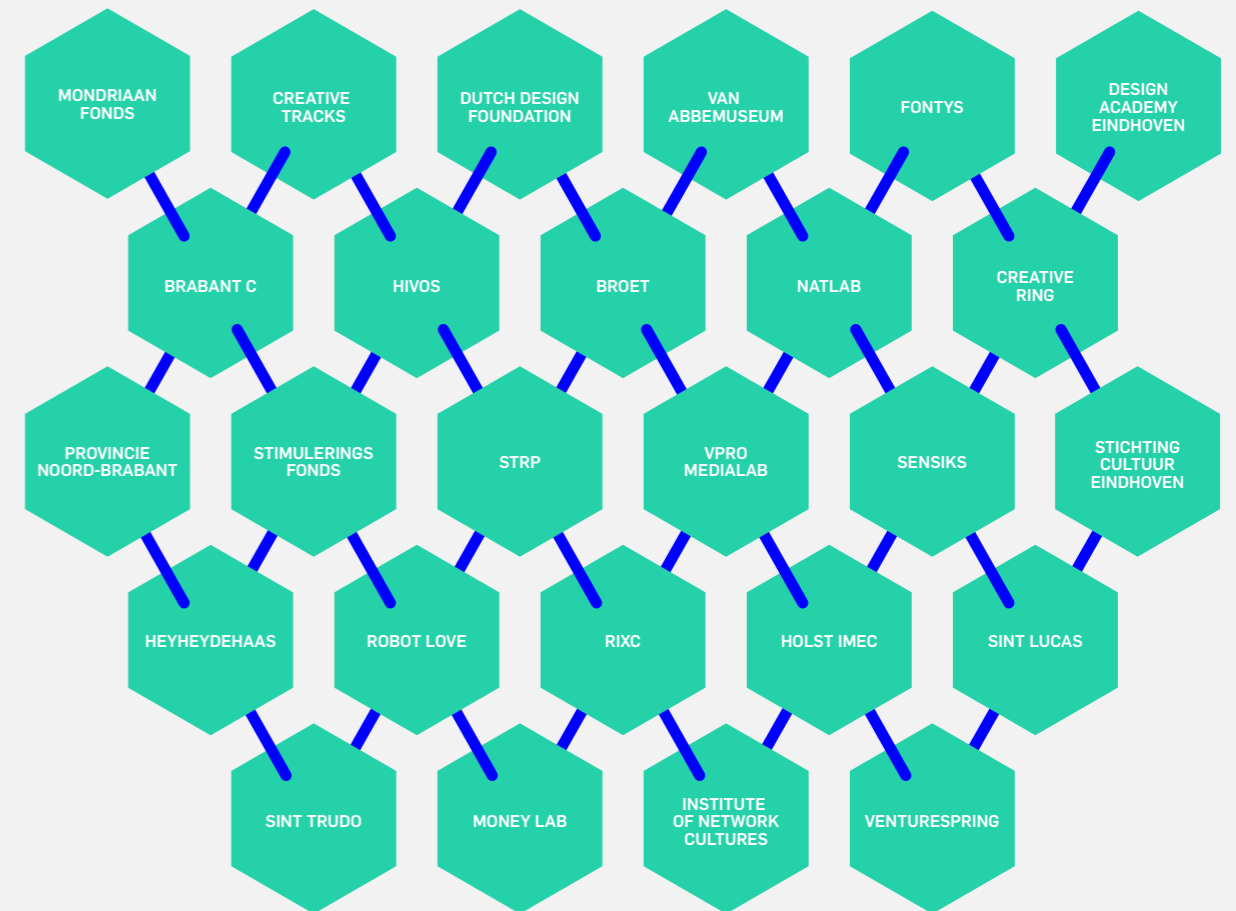
INKOMSTENBRONNEN 2017

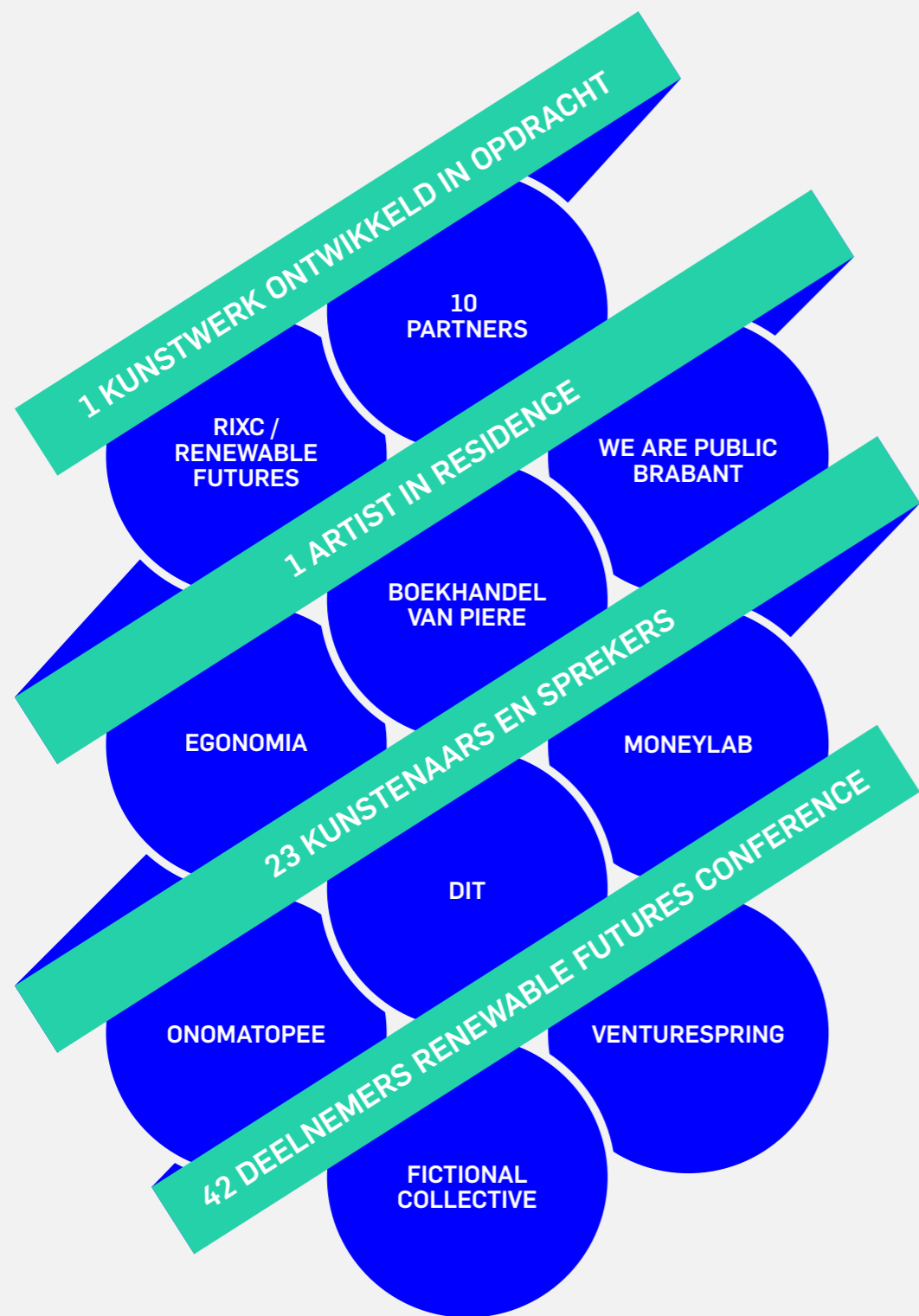
60% BASISFINANCIERING: SCE & PROVINCIE NOORD-BRABANT
 20% EU + MONDRIAAN FONDS
 20% EIGEN INKOMSTEN: PRIVATE PARTNERS

BALTAN TEAM & EXTENDED FAMILY

FUNDERS & PARTNERS

Activiteitenoverzicht 2017

JANUARI

- 2 januari Lancerin van de Age of Wonderland 2016 aftermovie:
→ <https://vimeo.com/197759630>
- 10 januari Baltan team strategy day #2
- 12 januari Koen presenteert zijn visie op Smart Society als vertegenwoordiger van Baltan en Creative Ring in een panel op de Connected Smart Cities Conference 2017. Georganiseerd door Open and Agile Sart Cities (OASC) in Europees Comité van de Regio's in Brussel. Mary-Ann Schreurs is tijdens diezelfde conferentie een van de opening keynote sprekers.
- 20 januari Het eerste officiële MT van Creative Ring Eindhoven vindt plaats met vertegenwoordigers van Baltan, Credo. en Venturespring. Concrete plannen worden gemaakt voor de ondersteuning van de WEAR sustain challenge (www.wearsustain.eu).
- 24 januari Baltan team strategy day #3
- 26 januari Braincandies #8, een initiatief van WeDoWe vindt plaats in de Baltan basement.
- 27 januari Guillaume Peter sluit zijn stage bij Baltan af.
- 31 januari Koen heeft gesprek met Guus Sluijter en Gaby Rasters voor de inbedding van Creative Ring Eindhoven in het Smart Society programma van de gemeente. Gaby wordt aangeduid als vertegenwoordiger vanuit de gemeente in het MT van Creative Ring Eindhoven.
- 31 januari Start van minor van Communication and Multi Media Design, Avans, Den Bosch. Marlou en Lorenzo hebben eerste gesprek met de studenten. Vanuit Baltan worden twee opdrachten gegeven, beide vanuit het Hack the Body/ Mens-technologie thema. Creative Lab Brainport geeft ook een opdracht
- Real Reality: Hoe zou de toekomst van Virtual / Augmented Reality eruit zien? Visualiseer een mogelijk toekomstscenario dat de mogelijkheden van Real Reality onderzoekt.
- Phygital prosthetics: Phygital = combinatie tussen physical en digital. Welke toevoegingen zou je aan je lijf willen doen met nieuwe technologieën. Als protheses niet alleen vervangen maar ook functies toevoegen aan ons lichaam, hoe zou dat er dan uitzien?
- Print (opdracht van Creative Lab Brainport): Vraag Lorenzo voor meer info. Wat ik begrepen heb: hoe kunnen we ambachtelijke printtechnieken makkelijker beschikbaar maken en zorgen dat ze niet uitsterven.

FEBRUARI

- 1 februari Olga leidt de derde Trudo.lab meeting
- 1 februari Koen woont meeting bij van Better Future in Austerlitz en legt contacten voor verdere samenwerking
- 2 – 5 februari Olga bezoekt Transmediale festival Berlijn.

- 6 – 10 februari Koen draagt bij aan de Fontys NEXT projectweek door coaching van studententeams, een workshop over smart society en bijwonen van de eindpresentaties en jury.
- 6 februari Olga en Marlou bespreken samenwerking met Jan Boelen van de Design Academy Eindhoven.
- 7 februari Baltan team strategy day #4
- 10 februari Workshop Fictional World Building door Monique Grimord. 20 deelnemers. Verslag door Lorenzo Gerbi:
→ <http://baltanlaboratories.org/article/report/populating-terraeconomics-fictional-world-building>
- 15 februari Teamuitje Baltan Laboratories.
- 16 februari Bliksem en Donderdag #5 vindt plaats in de Kazerne, Eindhoven. 90 bezoekers wonen de avond bij. Koen modereert de avond.
- 17 & 20 februari Marlou, Angela en Vivian bereiden de verhuizing naar de Apparatenfabriek voor.
- 20 februari Olga en Marlou naar Brabant C om het contract voor de bijdrage van Brabant C aan Economia te tekenen.
- 21 februari Baltan verhuist haar kantoor van het Natlab naar de 6^e etage (Sint Trudo) van de Apparatenfabriek op Strijp-S.
- 22 februari Koen heeft afspraak bij Joanknecht en van Zelst voor het verkennen van een partnership in Baltan. Joanknecht bestaat 70 jaar in 20178, dus er wordt besloten daar naartoe te werken.
- 23 februari In de Baltan basement vindt Views&Voices plaats, een initiatief (doWe) van WeDoWe en Thibaut Decré.
- 24 februari Olga, Angela en Vivian bezoeken de Sonic Acts conference in Amsterdam.

MAART

- 1 maart Cristina Cochior start als stagair voor de communicatie van Economia festival.
- 1 maart Axel Coumans start als stagiair voor Age of Wonderland.
- 1 maart Sander Liefink (Digimonks, voormalig TMC) geeft coaching aan Baltan over hoe het cel-principe van Eckart Wintzen raakvlakken kan hebben met de nieuwe strategie die Baltan nastreeft.
- 6 maart Koen heeft afspraak met Wim de Kinderen voor het zoeken naar opportuniteiten in het aanbod van Europese funding voor Baltan en Creative Ring Eindhoven.
- 6 maart Koen zetelt in de stuurgroep van Creative Ring Eindhoven.
- 7 maart In samenspraak met accountant Joanknecht & Van Zelst en Supportpunt worden de activiteiten voor het opstellen van de jaarrekening en accountants-verklaring in gang gezet.

- 10 maart Koen zetelt in de ALV Natlab. De jaarcijfers worden goedgekeurd. Op aangeven van Broet en Baltan wordt afgesproken om de gemaakte afspraken inzake inhoud en uitstraling en de dagelijkse manier van werken binnen de coöperatie grondig te evalueren.
- 13 maart Koen woont “Brainport meets Brainport” bij in het Van Abbemuseum, waar de Brainport actieagenda 2017-2021 wordt gepresenteerd.
- 14 maart Bestuursvergadering Baltan.
- 16 maart Koen woont HighTech XL Demodag bij in Het Klokgebouw.
- 17 maart – 30 april Economia preview expo in de Dick Raaijmakerszaal. Als voorproef op wat het festival te bieden heeft zijn in de Baltan expo werken te zien van Melanie Bonajo (Night Soil) en Zachary Formwalt (Three Exchanges).
- 23 maart In de basement vind Braincandies#9 plaats, een initiatief van WeDoWe.
- 23 maart Olga woont de Digital tools for participating in local government lezing bij van het Nieuwe Instituut door Jaromil.
- 24 maart Lancering van Age of Wonderland’s open call: 100 DAYS OF LEARNING, gericht op het delen van onmisbare kennis.
- 25 maart – 2 april Other/Self op STRP Biennale. Chris Salter, TeZ en Luis Rodil Fernandez presenteren de installatie Other/Self (ontwikkeld binnen het Hack the Body programma). Ongeveer 3500 mensen bezoeken de installatie.
- 28 maart Hack the Body expertmeeting op STRP Biennale met tussentijdse updates van Marije Baalman. In de middag kunnen deelnemers de STRP expo bezoeken en deelnemen aan de Sensiks x Baltan hackathon.
- 26 maart Branly López en David Marín arriveren in Eindhoven vanuit Guatemala.
- 26 maart 100 DAYS OF LEARNING brainstorm meeting in de Baltan basement.
- 27 maart De SENSIKS.cabine wordt opgebouwd in de foyer van het Natlab in voorbereiding van de hackathon.
- 28 – 30 maart Sensiks x Baltan hackathon vindt plaats in de basement. Oud Age of Wonderland fellows Branly en David delen hun kennis i.s.m. met kunstenaars Danielle Roberts en Masha Ru. Er haken ook deelnemers aan vanuit de TU/e en Design Academy. De presentatie wordt bijgewoond door onder andere Stelarc, Better Future en het team van Extrapool Nijmegen.
- 29 maart Olga verzorgt samen met Jan Boelen een onderzoekstraject van zes weken in het kader van “100 Days of Learning” voor de Master *Social Design*, eerste-jaars studenten aan de Design Academy.
- 30 maart HeyHeydeHaas presenteert eerste concept voor een vernieuwde Baltan website.

APRIL

- 4 april Olga woont AiR meeting bij op uitnodiging van BKKC in Tilburg.
- 6 april Koen co-modereert een sessie High Tech meets Design tijdens het Business in Brainport evenement in het DAF museum.

- 10 april Olga en Eefje Op Den Buysch leiden een groep van het Gieskes Strijbis fonds rond, met aansluitend een lunch meeting in Natlab.
- 14 april Koen en Lorenzo co-modereren workshop over Creative Lab Brainport tijdens een inspiratiedag van SintLucas voor hun eigen docenten en medewerkers.
- 17 – 21 april Koen woont de Internet Week in Aarhus bij als vertegenwoordiger van Creative Ring Eindhoven en krijgt inzicht in het lokale creatieve ecosysteem en de relaties met gemeentelijke initiatieven.
- 19 april Olga en Wiepko Oosterhuis geven een lezing over Economia festival tijdens het Studium Generale op de Willem de Kooning academie in Rotterdam aan 60 studenten.
- 28 april Het jaarverslag en de jaarrekening over 2016 worden ingediend bij Stichting Cultuur Eindhoven.
- 28 – 30 april Economia Festival

Het festivalprogramma bestaat onder andere uit:

- **Renewable Futures Conference**
Een veertigtal onderzoekers, academici, kunstenaars en performers presenteren hun onderzoek. De conferentie heeft als doel om ons denken over economie op te rekken. → <http://thinkeconomia.com/articles/renewable-futures-conference-schedule>
- **Masterclass The Art of Financial Hacking** door Paolo Cirio en Brett Scott.
- **Workshop Currency Concept Design** door Lenara Verle en Ilan Katin.
- **Presentaties** door Dan Burr en Michael Goodwin, Monique Grimord, Jennifer Lyn Morone en Kevin Bartoli (RYBN)
- **Pankaj Mishra keynote: The Age of Anger**
- **Workshop The Greater Region Eindhoven** door CeesJan Mol
- **Keynotes** van Evgeny Morozov 'How digital technologies shape society' en Geerat Vermeij's 'The Economy of Nature'
- **Sean Blacknell en Wayne Walsh**, de regisseurs van 'The Future of Work and Death' geven korte presentatie
- **Economia afterparty in het Designhuis**, met 'Krystal Ball' van Valery Vermeulen
- **Paolo Cirio en Brett Scott** presenteren de resultaten van masterclass The Art of Financial Hacking
- **Keynote van Frank Trentmann 'A World of Consumers'**

Na de afsluiting van Economia festival kunnen we tevreden terugkijken op een inspirerende eerste editie van dit 'thinkfest'. Lees hier een uitgebreid retrospectief en diverse reviews:

→ <http://thinkeconomia.com/articles/looking-back-at-an-inspiring-festival>

MEI

- 2 mei Masterstudenten Social Design DAE presenteren eindresultaten van hun onderzoekstraject begeleid door Olga. Ook Arne Hendriks, curator Age of Wonderland, Coralie Den Adel en Axel Coumans (stagair) wonen vanuit Age of Wonderland de presentaties bij. Vier studenten worden geselecteerd om deel te nemen Age of Wonderland tijdens het World Design Event.
- 3 mei – 30 juni De installatie ADM XI van RYBN wordt na afloop van Economia opgebouwd in de Baltan expo waar deze de komende maand nog te zien is.

- 8 mei Koen en Lorenzo verlengen de afspraak met Fontys als Partner in Education voor de komende vier jaar. Meerdere mogelijkheden voor samenwerking in de nieuwe structuur van Fontys worden besproken.
- 8 mei Koen heeft een afspraak met Linda van de Ven (Lindialoog – lid van Founded by All) voor deelname in Creative Ring Eindhoven. Lindialoog sluit aan bij het initiatief en stelt in-kind uren ter beschikking voor communicatie en event management.
- 9 mei Koen heeft besprekingen met Brainport Development en met Dutch Design Foundation voor commitment ten aanzien van Creative Ring Eindhoven. Beide organisaties zeggen steun toe en duiden interne ambassadeur aan. Voor DDF zijn dat Ellen Rass en Ingrid van der Wacht. Voor Brainport Development is dit Hans van Oers. Creative Ring Eindhoven krijgt hiermee een breed draagvlak.
- 10 mei Op aangeven van Wim de Kinderen kan Baltan aansluiten bij een INterreg consortium wat zich aan het vormen is onder de naam RegionARTS. Doel is om kunstenaars en ICT MKB bedrijven bij elkaar te brengen om de innovatieve en economische kracht van de ICT sector te vergroten. Koen heeft een meeting met Innova+ in Brussel hierover en het project blijkt erg goed aan te sluiten bij de reeds bestaande plannen en ambities van Baltan en Creative Ring Eindhoven.
- 10 – 14 mei Olga bezoekt de opening van de Biënnale in Venetië samen met Ine Gevers, Stichting Niet Normaal en Willem Velthoven, Mediamatic.
- 15 mei Olga bezoekt Overtoon, platform voor geluidskunst in het WTC Brussel.
- 15 & 16 mei In het kader van Age Of Wonderland, woont Olga de Creative Tracks vergadering bij in het kantoor van Inova in Brussel.
- 16 mei Koen neemt deel aan High Tech meets Design, een evenement van DDF en Holland Innovative tijdens de Dutch Technology Week. Koen is panellid en modereert een break-out sessie over de WEAR sustain challenge.
- 18 mei Bliksem en Donderdag #9 vindt plaats in De Kazerne. 80 personen wonen de avond bij Twee pitchers uit het WEAR sustain netwerk worden aangedragen door Creative Ring Eindhoven en krijgen de kans om hun project te presenteren.
- 18 & 19 mei De Creative Ring Eindhoven organiseert het WEAR Sustain support event in de Baltan basement tijdens de Dutch Technology Week. Met ongeveer 20 deelnemers wordt een solide basis gelegd voor indiening op de EU call WEAR Sustain. Dit gebeurt door diverse hands-on sessies rondom conceptueel denken, prototyping en storytelling, coaching en keynotes van Magreet de Kok (Holst Centre), Marina Toeters (TU/e) en Anouk Wipprecht (independent fashion-tech designer). Meer informatie <http://www.creativering.eu/eindhoven-wear/>
- 26 mei Een vacature voor interim Projectleider t.b.v. de topics Economia en Hack the Body wordt opengesteld vanwege het naderende zwangerschapsverlof van Marlou.
- 27 mei In het kader van Age of Wonderland's 100 DAYS OF LEARNING vindt de workshop 'F*CK Censorship – The Memedom of Expression' plaats. Deze sessie is een initiatief van Fictional Collective i.s.m. Asosación de Arte Útil plaats in de Baltan basement. Designers Lodovica Guarnieri en Lorenzo Gerbi verkennen door middel van diverse casestudies en meme-kits met de deelnemers diverse strategieën om memes in te zetten als medium om online censuur te omzeilen.

- 29 mei De Economia keynotes van Frank Trentmann, Pankaj Mishra, Evgeny Morozov en Geerat Vermeij zijn vanaf vandaag online te bekijken.
→ <https://vimeo.com/channels/1250553>
- 30 mei Als onderdeel van 100 DAYS OF LEARNING wordt de ‘Silent Journey’ naar Kirgizië aangekondigd, die lokaal wordt georganiseerd door oud Age of Wonderland research fellow Symbat Symbaldieva. De zesdaagse reis zal plaatsvinden van 20-26 augustus 2017 en biedt ruimte voor 10 – 12 deelnemers.
- 30 mei Angela en Koen hebben bespreking met Tom Bergman van Philips Lighting en maken afspreken voor een partnership.
- 31 mei Olga presenteert tijdens de kick-off van het Peoples Paviljon voor partners en bedrijfsleven, de plannen voor a.s. editie van Age of Wonderland.
- JUNI**
-
- 1 juni Braincandies #10, een initiatief van WeDoWe, vindt plaats in de Baltan basement.
- 2 juni Olga, Angela en Lorenzo bezoeken de opening van de expo 100 jaar Eindhoven, georganiseerd door Sint Trudo in het VEEMgebouw.
- 6 – 9 juni Koen geeft een talk in Evora, Portugal als vertegenwoordiger van Baltan en de Creative Ring. Tijdens de International Connecting Creative Ecosystems Conference geeft hij er zijn visie op cross-sectorale samenwerking en een aantal basisprincipes onder de modellen van Baltan en de Creative Ring.
- 7 juni Olga beoordeelt samen met Jan Boelen en andere begeleiders de afronding van de studenten social design van Design Academy Eindhoven.
- 12 juni Het kernteam van Baltan heeft in de ochtend het eerste deel van een gezamenlijke strategiemeeting waarin diverse managementzaken, projectverdeling, planning en plannen voor het nieuw te ontwikkelen SenseLab aan bod komen.
- 15 juni Eindpresentatie van studenten van Communication and Multi Media Design, Avans, Den Bosch. De studenten presenteren hun prototypes. De Real Reality groep heeft een device gemaakt waarmee het weer gecontroleerd zou kunnen worden. Vanuit het idee dat als we virtuele reality zouden doortrekken, dit niet meer alleen een laag over de realiteit zou zijn, maar we ook virtueel de realiteit zouden kunnen beïnvloeden. De groep Phygital Prosthetics heeft een lens ontwikkeld in combinatie met een virtueel restaurant. Het restaurant zou dan een *blank canvas* zijn, en met de lens kan je kiezen voor verschillende opties (een pizzeria, een formeel restaurant, een snackbar etc.) De Print?? Groep ontwikkelde een online platform dat designers, opdrachtgevers en printshops aan elkaar koppelt.
We hebben gemerkt dat zowel de studenten als de docenten erg gefocust zijn op marketing aspecten en hoe het eindproduct er uiteindelijk uitziet, meer dan op een goede conceptontwikkeling. Bij de opdrachten die we in het kader van Mens-technologie hebben gegeven lag juist de focus op dat laatste. In het vervolg zullen we voor een bevredigend proces en resultaat, zowel voor Baltan als voor de studenten, proberen te sturen op een samengaan van inhoud en vorm.
- 20 juni Serife Cetin van Stichting Cultuur Eindhoven bezoekt het kantoor van Baltan voor een ontmoeting met Olga en Koen.
- 20 juni Sluitingsdatum van de vacature interim Projectleider. Naar aanleiding van alle reacties wordt een selectie van vijf kandidaten uitgenodigd.

- 20 juni Bestuursvergadering Baltan.
- 21 juni De Economia artist talks van Jennifer Lyn Morone, RYBN en Monique Grimord zijn vanaf vandaag online terug te kijken.
→ <https://vimeo.com/channels/1250553>
- 22 juni Koen neemt op uitnodiging deel aan de netwerkbijeenkomst van de Eindhovense 8 (E8) in het Ketelhuis bij GGzE.
- 26 juni Olga, Christine en René wonen Meeting bij van DDF over World Design Event.
- 27 juni In een consortium met zes andere partners uit evenveel Europese steden dient Baltan de Interreg aanvraag RegionARTS in. Bij honorering zal deze van 2018-2020 lopen, met monitoring in 2021 en 2022. Baltan zal met name een actieplan uitwerken “Culture for Smart Society” – in samenwerking met de partners binnen Creative Ring Eindhoven - als focuspunt binnen het gemeentelijk uitvoeringsplan Smart Society.
- 29 & 30 juni Koen en CeesJan Mol wonen in Brussel als vertegenwoordigers uit Eindhoven een tweedaagse werksessie bij van de Creative Ring waar stappen gemaakt worden in de afspraken en plannen met de andere deelnemende steden.
- JULI**
-
- 3 juli Olga en Angela spreken twee kandidaten voor de invulling van het zwangerschapsverlof van Marlou.
- 3 juli – 30 augustus Baltan Zomerexpositie in de Dick Raaijmakerszaal, Daniel de Bruin toont de MONIAC.
- 5 juli Olga en Angela spreken nog twee kandidaten voor de invulling van het zwangerschapsverlof van Marlou.
- 10 juli Olga woont diner meeting bij in Kazerne op uitnodiging van CeesJan Mol, Joep Huiskamp en Jan Mengelers i.v.m. *Ethical Technology*. Een initiatief wat volgt uit het zakelijke traject rond Economia waar o.a. ook Robert Metzke van Philips bij betrokken is.
- 12 juli Olga heeft een ontmoeting met Peter Nagelkerke, om zijn concept van de geuren van Strijp-S en het ontwikkelen van een project i.s.m. Baltan te bespreken. Zij neemt uit dit gesprek veel inspiratie en suggesties mee, Peter geeft aan verder niet inhoudelijk betrokken te willen blijven. Baltan kan dit project zelfstandig gaan uitrollen.
- 28 juli Angela heeft een skypemeeting met Klara om de mogelijkheden voor het ontwikkelen van een ‘scent-tour’ op Strijp-S te bespreken.
- AUGUSTUS**
-
- 8 augustus Vivian en Angela hebben een voorbereidend gesprek met Jacki t.b.v. de productie van de expo 100 DAYS OF LEARNING tijdens Age of Wonderland.
- 15 augustus Abraham Meeuwssen start zijn werkzaamheden als Interim Projectleider.
- 24 augustus Suniya Taimour organiseert een Day of Learning in de basement.

- 31 augustus Er vindt een nieuwe editie van Braincandies plaats in de basement, een initiatief van WeDoWe.
- 31 augustus Tijdens de zomer namen een aantal winnende projecten uit de WEAR Sustain Open call contact op met Baltan voor ondersteuning. Uiteindelijk zal Baltan optreden als “home hub” voor 3 projecten en als “additional expert” ondersteuning bieden aan nog eens drie andere.

SEPTEMBER

- 1 september Baltan Laboratories en Robot Love organiseren een borrel voor de ‘inner circle’ van relaties en partners om het gezamenlijke kantoor te vieren.
- 5 september Koen schuift aan bij een partnerlunch van Brabant-C, georganiseerd om de samenwerkingen in de Brabantse Culturele sector aan te wakkeren. Andere genodigden zijn Lex van Lith (Beeldenstom) en Marieke Simons (Theater Artemis).
- 12 september Lorenzo en Koen bezoeken het laboratorium van Tom Bergman (Philips Lighting) op de High Tech Campus en bespreken een mogelijk partnership in het Lab.
- 13 september Lorenzo en Angela bezoeken HeyHeydeHaas voor een instructie over de CMS voor de nieuwe Baltan website.
- 20 september Angela belt met Pieter Verhees, om te polsen of hij interesse heeft in een samenwerking voor de Scent Tour. Op basis van het team is hij enthousiast. In November zal een eerste brainstorm georganiseerd worden.
- 21 september Bliksem en Donderdag #7 vindt plaats in De Kazerne. Muppets zijn Ingrid van der Wacht en Bart Brouwers. Ongeveer 80 personen wonen de avond bij.
- 29 september Olga en Koen bezoeken het Stimuleringsfonds en bespreken de mogelijkheden voor een aanvraag voor 10 jaar Baltan in 2018.
- 30 september De dochter van Marlou komt gezond ter wereld.

OKTOBER

- 3 oktober Koen en Angela maken kennis met Tiana Sevriens, onze nieuwe accountmanager bij Joanknecht. I.s.m. met Angela zal zij de voorbereidingen en het proces rondom de accountantscontrole in goede banen gaan leiden.
- 5 oktober Olga en Angela wonen de inauguratie van het Natlab als ‘Historic Site’ door EPS (European Physical Society) bij. De ‘Pillar of Science’ wordt onthuld als onderscheiding voor de belangrijke pioniersrol voor de innovatie die is vervuld vanuit het gebouw. Er is een reeks ceremoniële presentaties door Jo Hermans (Universiteit Leiden), Dirk van Delft (Museum Boerhaave), Henk van Houten (Philips Research) en Rüdiger Voss (CERN). In tandem met deze feestelijke gebeurtenis vindt er een bijzondere screening van de reconstructie van Le Poeme Electronique plaats, gemaakt door Kees Tazelaar en Jan de Heer.
- 5 – 6 oktober Koen woont de conferentie “PLACES OF POTENTIAL, ENCOURAGING CREATIVE COMMUNITIES” bij in De Ontdekkfabriek en bij Piet Hein Eek. De conferentie is een verbodering tussen het netwerk van de Creatieve Ambassade (Geurt Grosfeld) met het DC netwerk uit Schotland.

- 9 – 13 oktober Barbara Medo en Rob Versteeg werken deze week aan de opbouw van de expo 100 DAYS OF LEARNING Living Archive in de Raaijmakerszaal.

- 13 oktober Baltan Board Meeting #3 vindt plaats bij Baltan op kantoor. Dick Rijken en Peter Zuiderwijk treden aan als nieuwe bestuursleden.

- 21 – 29 oktober Age of Wonderland 100 DAYS OF LEARNING op de Dutch Design Week en World Design Event. Dagelijks is de 100 DAYS OF LEARNING Living Archive tentoonstelling en het redactielokaal geopend in de Dick Raaijmakerszaal in het Natlab, waar het publiek wordt uitgenodigd haar kennis te delen met andere mensen.

Verder zijn er dagelijks diverse Days of Learning op alle dagen van de DDW, op diverse locaties verspreid door de stad waaronder het Natlab, Student Hotel, Sectie C, Peoples Pavilion etc. Arne Hendriks leidt tevens dagelijks om 11:00 een discussie in het Peoples Pavilion met diverse 100 DAYS OF LEARNING Teachers.

21 oktober

Daily Talk People’s Pavilion: Activism

100 DAYS OF LEARNING:

A Storytelling voyage – Ogotu Muraya & Sahand Sahebdivani
Quantum Time Capsule and DIY Time Travel – Rasheedah Phillips
Urban Ecology – Andreas Siagian
The Ripple Effect – Catherine Enane
Music Unites – Merlijn Twaalfhoven

A Whisper from All Over the World

Opening Performance by Merlijn Twaalfhoven

Musical performance & kick off by Rasheedah Phillips

22 oktober

Daily Talk People’s Pavilion: Energy

100 DAYS OF LEARNING:

A Storytelling voyage – Ogotu Muraya & Sahand Sahebdivani
Earthworms: The Unheralded Soldiers of Mankind – Ephrem Wingwiri
Our Personal Sources of Energy – Marnix van Holland
Learning Gratefulness – Branly López

23 oktober

Daily Talk People’s Pavilion: Ecology

100 DAYS OF LEARNING:

Hack Your Mindset to Revolve Your Life – Daniela Chavarria-Aguilar
A Dream Lab – Sandra Suubi
Causing Harm with Good Intentions – Sacha St-Onge Ahmad

24 oktober

Daily Talk People’s Pavilion: Learning by Doing

100 DAYS OF LEARNING:

Traditional knowledge of the ancient nomadic world – Chinara Seidakhmatova
A Storytelling voyage – Ogotu Muraya & Sahand Sahebdivani

(Un)certain Stories: Power of your Rhetoric – Robert Johnson
A Walk Through the Grass on the Other Side – Griet Menschaert
Welcome to the Army of Love – Ingo Niermann & Mirjana Smolic

25 oktober

Daily Talk People's Pavilion: Sense of Self

100 DAYS OF LEARNING:
Cur the untold history of Javanese Bamboo coffee making – Arie Syarifuddin
Museum of Edible Earth – Masha Ru

26 oktober

Daily Talk People's Pavilion: Community

100 DAYS OF LEARNING:
A storytelling voyage – Ogutu Muraya & Sahand Sahebdivani
A familiar stranger – Tom Loois & Manon van Hoeckel
Everyday life and spiritual practices in nomadic living – Chinara Seidakhmatova

Koen Snoeckx geeft een presentatie over de ontwikkeling van de leerlijn op de Bedrijvendag van Creative Lab Brainport.

27 oktober

Daily Talk People's Pavilion: Intimacy

100 DAYS OF LEARNING:
Excercise of Empathic Movements – Vivien Tauchmann
The Grand Feast – Darunee Terdtoontaveedj
Brickologue – Volunteers Design Collab

28 oktober

Daily Talk People's Pavilion: Empathy

100 DAYS OF LEARNING:
Breath Awareness – Rajbir Kaur
Stories for Change – Douwe van der Werf
Music in between two cultures – Turn Club presents Gharib

29 oktober

100 DAYS OF LEARNING:
In Praise of Beef – Adelaide Tam

Daily Talk People's Pavilion: Empowerment

100 DAYS OF LEARNING:
Co-Creating the Creative Industry – Gloria Kincoco

26 oktober Koen geeft pitch en animeert rondetafelgesprek tijdens de Inclusive Innovation Day van Robot Love in het V&D gebouw.

21 – 29 oktober De expositie 'Do (not) Feed the Makers van Creative Ring Eindhoven vindt plaats op Sectie C bij Credo. Baltan is als 'home hub' van zowel de Creative Ring als het programma WEAR Sustain partner. Alle 22 winnaars worden getoond. Onder de exposanten zijn ook de projecten die mee door Baltan worden begeleid: Mycotex (Aniela Hoitink), Mi.Mu (Rachel Freire), Meditationlab 2.0 (Danielle Roberts), Constructing Connectivity (Jessica Smarsch), Textile Reflexes (Hellen van Rees) en Zishi (Qi Wang).

31 oktober Geurkunstenaar Klara Ravat, maker Pieter Verhees, Olga en Angela hebben de eerste brainstorm voor het project Olfactory, Oldfactory. Een multisensoriale wandeling over Strijp-S, waarin geur, wearables en geluid het verleden, heden en de toekomst met elkaar in verbinding stellen.

NOVEMBER

1 november Daniel de Bruin lanceert de officiële teaser van de MONIAC, tot stand gekomen in samenwerking met Baltan en Mondriaan Fonds.

→ <https://vimeo.com/238557136>

2 november In de Baltan basement vindt een nieuwe editie van Braincandies plaats, een initiatief van WeDoWe.

1 – 4 november Koen woont het Creativity World Forum in Aarhus bij, alsook het parallelprogramma van Creative Ring. Er worden nauwe banden gesmeed met creatieve eco-systemen uit Espoo (FI), Rennes (FR) en Zlin (CZ).

8 november Als follow-up van de Inclusive Innovation Day, schuift Koen als genodigde en gastspreker aan bij "Dineren met Watson": een debatavond over Robotica en AI georganiseerd door Multi Multa uit Gent.

15 november Jessica Smarsch, een van de winnaars van EU WEAR Sustain, organiseert een test- en feedbacksessie met Abraham, Lorenzo, Vivian en Angela in de basement. Ze test de methoden en tools van haar project Constructing Connectivity – een behandeling bedoeld om patiënten met een hersenbloeding te ondersteunen bij het terugwinnen van motoriek in de ledematen. Op 9 december a.s. voert zij deze experimentessie daadwerkelijk uit met mensen uit de doelgroep.

16 november Lorenzo en Angela zetten de inhoud van de oude website over naar de nieuwe CMS t.b.v. de nieuwe website die begin januari 2018 zal worden gelanceerd.

16 – 19 november Olga woont op uitnodiging van de organisatie het ATSA Festival bij in Montreal over "Taxhavens". Tijdens een expertmeeting van het festival geeft Olga presentatie over Economia. Meer informatie: → <http://www.atsa.qc.ca/en>

21 november Het team van Baltan komt bijeen voor een strategiesessie om vooruit te kijken naar de cijfers en inhoud van 2018 – Baltan Ten Years a Lab.

24 november Tweede expertmeeting Hack the Body. In de ochtend verzorgt een zestal partners projectupdates. Na de lunch host Marije Baalman haar experimentessie The Malbody Centre. Deze is ook open voor deelnemers van buitenaf. 15 personen nemen hieraan deel.

24 november Koen woont Brainport meets Brainport bij. De zesmaandelijke netwerk-bijeenkomst voor partners van Brainport Development. Ditmaal tevens het afscheid van voormalig Directeur Imke Carsouw.

30 november Klara Ravat en Pieter Verhees bezoeken het kantoor van Baltan voor een tweede brainstorm over de Scent Tour.

30 november – 1 december Bij Plan-B vindt de 3rd Creative Ring Innovation Clinic plaats als support event voor de aankomende aanvraagronde van EU WEAR Sustain, Baltan fungeert als co-host in haar rol als een van de Europese hubs binnen het Creative Ring netwerk. 50 personen wonen het support event bij.

DECEMBER

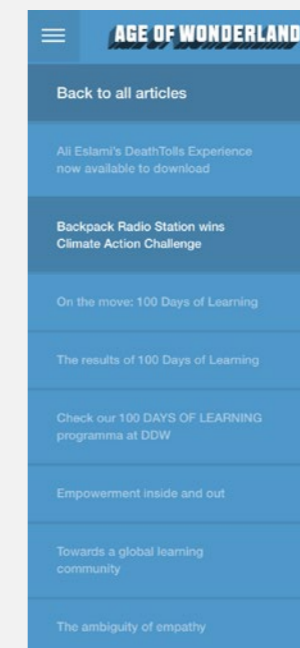
4 december De expositie 100 Days of Learning in de Dick Raaijmakerszaal (Natlab) wordt afgerond.

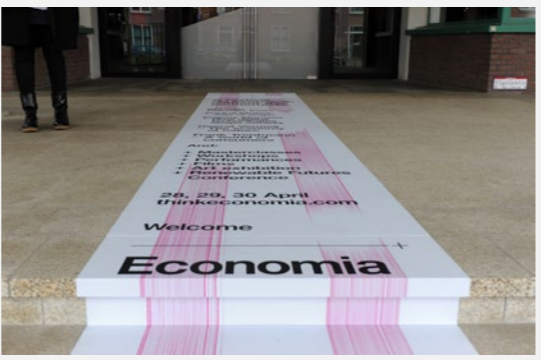
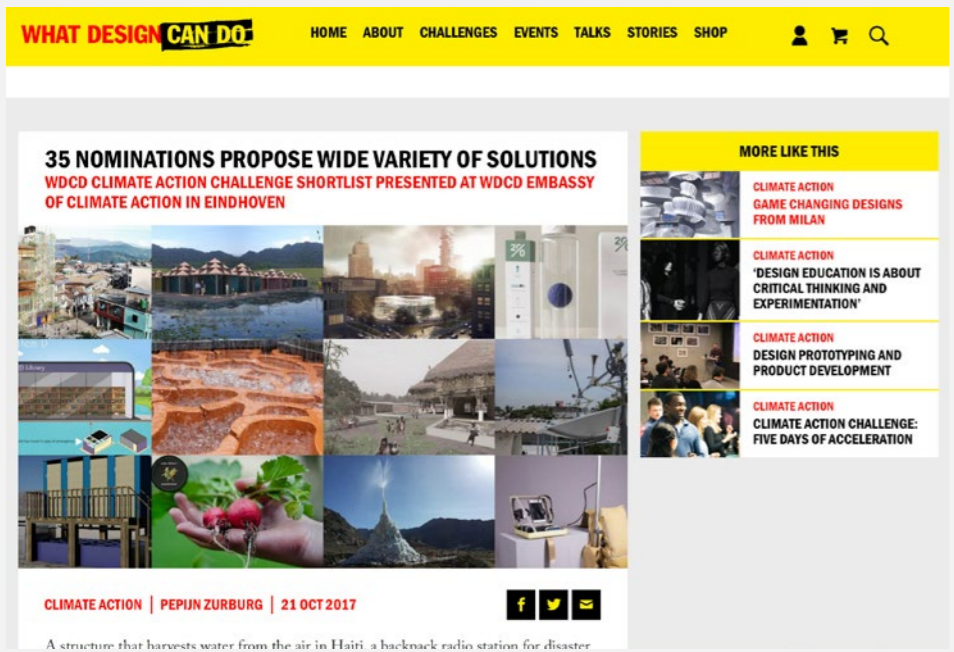
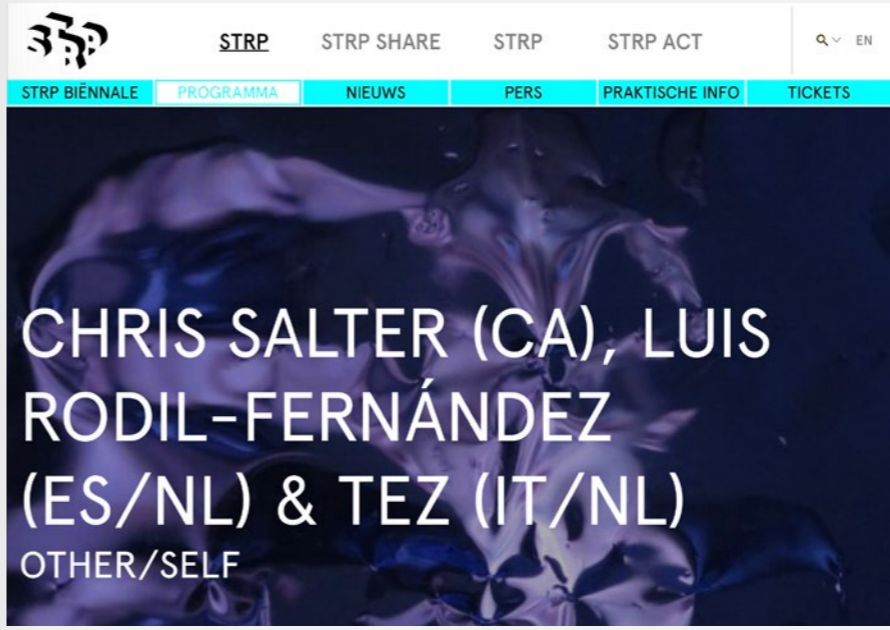
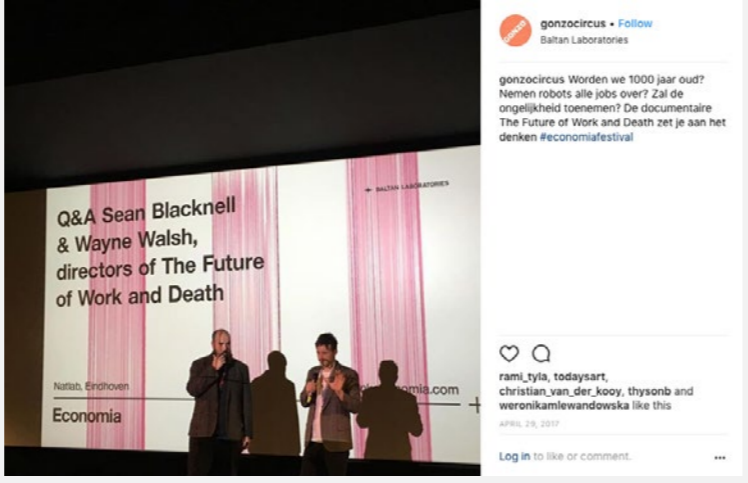
6 – 12 december Olga bezoekt het Responsible Leaders Forum in Latin Amerika op uitnodiging van BMW Foundation, in Santiago de Chile, Latijns Amerika.

11 december Marlou terug op kantoor na haar zwangerschapsverlof. Abraham Meeuwssen draagt zijn werkzaamheden tijdens de vervanging terug over naar Marlou.

15 december Afronding overdracht en werkperiode Abraham Meeuwssen.

18 december In de Baltan basement vindt het UXify event plaats, gehost door Berkay Taskin.

Testimonials

Jessica Smarsch

designer – WEAR Sustain
Constructing Connectivity

‘While developing a project with the Wear Sustain grant (commissioned by imec and Horizon2020) I worked closely with Baltan Laboratories, our Project Hub. Baltan’s main input was to help develop, test, and run workshops to explore the functions of our product and system. Each workshop necessitated different tactics, and I worked closely with program manager(?) Lorenzo Gerbi to develop the plans in various ways, and then test the plans in simulated scenarios and final workshops. Members from the Baltan staff also participated in the workshops, functioning as actors in the system. The team’s contribution during these activities was professional, thoughtful, and critical. The most valuable aspect of the collaboration was in the co-creation of the activities and methods by which the participants would engage. Through this planning, we were able to create fluid experiences that yielded engaging, interesting and valuable output for our project.’

Monique Grimord

artist/interactive designer
Terra Economics

‘Baltan invited me into a wonderful network of artists, thinkers and technologists, which enabled me to further develop my projects.’

Paolo Cirio

conceptual artist
The Art of Financial Hacking

‘I had the great opportunity to lead the masterclass of the Art of Financial Hacking at the Economia festival organized by Baltan Laboratories. The masterclass had a very interesting variety of students, from age of 18 to over 50, and with different backgrounds, from journalists, activists, artists, and from business schools. It was a success to have them working together and helping them to leverage their ideas. Creative works about finance are becoming always more common in the arts and beyond, Economia festival is taking an international leading role in this development in this field of creative industries. One of the students from first version of the workshop is now organizing a new expanded version in Brussels with us. And other two organizations inquired for bringing this program in Berlin and Frankfurt. This confirms the success for the workshop program that Baltan Lab seeded and made it possible.’

Brett Scott

financial journalist
The Art of Financial Hacking / Economia

‘Baltan’s Economia Festival was an excellent host to our Art of Financial Hacking workshop, a gathering of artists, activists, and creative citizens looking to rewire the financial sector and our relationship with it. We couldn’t have hoped for a better partner and can’t wait to collaborate in future!’

Chris Salter

artist
Other/Self; Hack the Body

‘The collaboration between us (Chris Salter, TeZ and Luis Fernandez), Baltan Labs and the STRP Biennial of 2017 is exemplary of the kind of relationships that should increasingly occur between artists and cultural organizations. Not only did Baltan assist us in realizing a long brewing project but also teamed up with one of its Eindhoven partner organizations (STRP) to disseminate the work into the larger European and international media art and design scene. Supported not only financially but also philosophically by Baltan, Other/Self forms the basis of what we hope will be a continued and long running relationship.’

Dick Rijken

director – STEIM

‘I see Baltan as an extremely valuable addition to a worldwide, Dutch and, Eindhoven’s network of cultural institutions.’

Jan Boelen

head of Master department Social Design – Design Academy Eindhoven

‘100 Days of Learning was one of the most deep learning experiences that kickstarted the students’ research. The format forces everyone to reflect on what we can contribute to society.’

Louise Mackenzie

artist and PhD researcher – Northumbria University, Newcastle

‘Baltan’s open-minded approach enabled me to test out a series of workshops and allowed me to communicate my research early in its development.’

Marcel Zevenbergen

senior researcher Sensors & Energy Harvesters – Holst Centre/Imec

‘Together with Baltan, we made a fun and interactive demonstrator for a sensor, which opened lively discussions afterwards.’

